

DRAMATISKA ETYDER

AF

JEREMIAS MUNTER.

1. Våra Vänner.
2. En alltför lycklig Man.
3. Lektioner i det Gröna.

GÖTEBORG.
D. F. BONNIER.
1862.

BRITISH MUSEUM

VÅRA VÄNNER.

Komedi i 1 Akt.

(Uppförd första gången på Kongl. teatern den 2 Juni 1857.)

PERSONERNA:

GUSTAF, fideikommissarie.
JOHANNA, hans fostersyster.
Fröken MALVINA.
Kammarrådet GÖRGODT.
ROBERT.
LAURA, hans syster, ung enka.
LEONARD.
Betjenten PETTERSSON.

Teatern föreställer en salong på en större herregård. Små soffor och bord på båda sidor af scenen. En dörr till höger och en till venster. Fonden utgöres af smala pelare och stora glasdörrar, hvilka senare äro uppslagna och lemna fri utsigt åt en vacker park.

Första Scenen.

ROBERT *(ensam, sitter vid bordet till höger och lägger patience.)*

— Nej, det går icke! Spader knekt och hjerter dam ligga i vägen. Men hvad som lägger sig i vägen för mina önskningar, är jag van att röja undan på ett eller annat sätt. Det här sättet skulle en enfaldig pedant kalla: *att göra orätt*, men i ett elegantare språk heter det blott: *en grace.* Allt här i verlden beror på benämningen! — Alltså, man aftvingar sitt öde ett par små *gracer*, knekt och dam skuffas åt sidan och sedan — låt mig se — ja, nu är utgången gifven. Victoria!

Andra Scenen.

ROBERT. LAURA *(inkommer från venster.)*

LAURA. Nej, min bror, du förstår då alls icke att njuta af landet! Morgonen är förtjusande. En poet skulle bli hänryckt af den sköna naturen, en vanlig ung man skulle taga sig en promenad; men du — du sätter dig att lägga patience!

Robert. Emedan jag hvarken är poet eller en vanlig ung man. Landtlifvet har aldrig varit i mitt tycke. Hela naturen är för mig såsom en societet, för hvilken jag icke haft äran att blifva presenterad. Det är ju också blott för din skuld, som jag följt med hit i det gröna, och för din skuld var också patiencen.

Laura. Din sjelfuppoffring är sublim.

Robert. Omständigheterna ha så velat. Jag har den oskattbara lyckan att ega en ung syster, lika snillrik som skön, lika firad af alla män, som afundad af alla qvinnor.

Laura. Ödmjuka tjenarinna, herr smickrare!

Robert. En ung syster, säger jag, enka redan vid tjugofyra år, men utan afsmak för verldens nöjen och utan fruktan för att ännu en gång pröfva äktenskapslotteriet. — Jag har vidare en ung vän, en förträfflig gosse, något oerfaren, något svärmisk, om man så vill, men lätt ledd och hjertegod som en yngling, hvilken ännu aldrig blifvit bedragen, samt slutligen — *mycket rik.* Systern behöfver en man, vännen en hustru.

Laura. Och brodren en förmögen, hjelpsam svåger.

Robert. Nåväl, hvad är då naturligare, än att jag gör allt för en plan, som lofvar ömsesidig belåtenhet. Utsigterna äro gynnsamma. Du har redan med dina tjusande behag lockat den unge mannen i kärlekens snara. Ryck till, raskt och beslutsamt, och han är din!

Laura. Tror du icke, att jag sjelf skulle veta, när rätta ögonblicket är inne att förvandla *älskaren* till *friare?* Då känner du föga om kärlekens natur och ännu mindre om qvinnans.

Robert. Intet öfvermod, min syster! Vårt spel står visserligen godt, men är ännu långt ifrån vunnet. Se hit på min patience.

Laura. Hvad menar du?

Robert. Jo, se här. Hjerter dam och spader knekt ville hindra utgången. — Nej, skratta icke, Laura, det ligger en allvarsam betydelse härinunder. Jag är icke Gustafs ende vän. Han har en annan, hvars välde öfver honom kanske är ännu mer inflytelserikt än mitt, en viss herr Leonard.

Laura. Ah, jag afskyr honom!

Robert. En naturlig följd af att du en gång älskat honom. — Du märker, att jag förstår ändå något af den qvinliga naturen. — Af goda skäl fruktar jag, att denne Leonard, som nu också är här, icke kommer att mana godt för oss hos sin vän. Der ha vi således *knekten;* och *damen?*... Det är tydligen lilla Johanna, Gustafs fostersyster.

Laura. Den landtliga menlösheten i blomsterupplaga.

Robert. Föremålet för hans drömmar såsom yngling och, efter hvad man vill veta, den flicka hans mor önskar få lägga i sonens armar såsom brud.

Laura. Här gäller det således en täflan.

Robert. Alldeles. En täflan mellan konsten och naturen. — Vi ha antagit Gustafs bjudning och följt honom hit på besök hos hans mor, för att upplifva ett gammalt vänskapsförhållande mellan våra familjer. Här bör du, om tillfället rätt begagnas, snart fira din seger; men en försumlighet, ett obevakadt ögonblick, och du kan också ganska lätt förlora bataljen.

Laura. Åh, det är odrägligt!

Robert. Men Gustaf blir en så god och medgörlig man!

Laura. Jag förstår icke, att han ännu ej infunnit sig här i salongen. Måhända söker han oss i parken? Förmodligen nekar du mig icke ditt sällskap på en liten promenad. — *(Sätter på sig hatt och mantilj framför en spegel.)*

Robert. Jag följer dig med nöje. — Med *nöje?* ... Ack, hvad kan det väl vara för nöje att promenera i en folktom park! — Tacka vill jag Djurgården med sitt menniskohvimmel och sina schweizerier! — *(Tänder en cigarr.)* Jag skulle egt minst ett tjog kreditorer mindre, om jag någonsin kunnat lära mig att njuta af andra nöjen, än sådana som kosta pengar. Det är, minsann, ingen konst att bli rik för den, som kan ha roligt af en hop träd och några gräsplaner, hvilka han på köpet icke rår om.

Laura. Se så, nu är jag färdig.

Robert. Och förtjusande! Den der lilla hatten sitter på ditt hufvud, som en fjäril på en ros; och att han sitter qvar är redan ett underverk. *(Bjuder systern armen. De gå ut genom fonden.)*

Tredje Scenen.

FRÖKEN MALVINA. KAMMARRÅDET GÖRGODT.

Malvina *(ensam, inkommer från höger, sysselsatt med ett virkningsarbete, går tankfull nedåt scenen.)* Det här slutar aldrig väl! Hotande åskmoln skocka sig öfver detta förr så lyckliga hem. Snart skall ovädret bryta löst. — Den arma modren anar ännu icke, att en olycka står för dörren, och den stackars flickan misstänker icke, att en orm smugit sig in i hennes blomsterverld. — Nej, det slutar aldrig väl det här!

Görgodt *(ännu utom scenen.)* Se här, min hederlige Pettersson, tag vara på mina saker. Jag förmodar, att det blå gästrummet, som vanligt, står för min räkning. Jag tycker om att bo mot solsidan.

Malvina. Det är kammarrådet Görgodts röst. Gudskelof, då får jag ändtligen någon att meddela mig med!

GÖRGODT *(framträder utanför glasdörrarna, talande utåt.)* Jag har redan frukosterat, min hederlige Pettersson, men lider af törst. Skaffa mig genast hit friskt vatten och en butelj Bordeaux. Man har väl ännu icke druckit ut salig baronens förträffliga Chateau Margeaux, som han köpte enkom för min skuld? Jag är ordinerad att dricka god Chateau Margeaux. Se så, skynda sig; min hederlige Pettersson. — *(Ropar.)* Pettersson! skaffa mig också en bit tårta. Jag tycker om torta, då jag icke har aptit för något annat *(för sig sjelf.)* En god sak att vara hemmastadd hos sina vänner. — *(Ropar.)* Pettersson! lägg is i vattnet. *(Stiger in i salongen.)* Ser jag rätt, fröken Malvina, ett lyckligt möte på min ära!

MALVINA. Mycket kärt för mig att få återse en så värderad vän!

GÖRGODT. Er tjenare min fröken, er tjenare redan — låt mig se, 1824 — således redan mer än trettio år tillbaka.

MALVINA. Ert minne är förträffligt, märker jag.

GÖRGODT. Lita på det; frisk och rask till kropp och själ, som en man i sina bästa år. *(Gör en pirouette.)* Gör mig det efter! Jemt för ett år sedan råkades vi senast och i detta hus, som alltid varit en mötesplats för goda vänner. Ni har visserligen åldrats något sedan dess, blifvit något mera gul i hyn, men icke betydligt; nej, jag försäkrar, något, men icke betydligt.

MALVINA *(afsides.)* Det är en stygg vana att så der gå omkring och säga folk obehagliga sanningar.

GÖRGODT. Och vår värdinna mår väl? — Ack, hvad hon skall blifva glad att få återse mig. Hon håller så mycket af mig och jag var hennes salig mans allra bästa vän. Jag tycker om trofasta hjertan.

MALVINA. Kanske skall vår goda värdinna snart, bättre än någonsin, behöfva all den tröst vänskapen kan skänka.

Görgodt. Det fägnar mig. — Ja, det vill säga, det är mig alltid en fröjd att tjena mina vänner.

Malvina. Måtte det blott nu icke redan vara för sent!

Görgodt. Någonting obehagligt har då inträffat? Förmodligen en otrogen inspektor. Det är så vanligt, att fruntimmer bli lurade, då de befatta sig med andra affärer än kärleksaffärer.

Malvina. Och dylika, herr kammarråd, skötas ofta af ert kön med ett lättsinne, som bringar olycka öfver de aktningsvärdaste familjer. — Åh, det är uppskakande att tänka derpå, och vissa omständigheter . . .

Görgodt *(afbrytande.)* “Lättsinne!“ — “Omständigheter!“ Fröken Malvina, här är då icke fråga om en motgång af ekonomisk natur?

Malvina. Nej, af romantisk.

Görgodt. För tusan, romantisk!

Malvina. Ja, mycket romantisk. Här finnes passioner, bristande hjertan och intriger, som spinna nät med långt finare maskor än min virkning. Här behöfves en Alexander för att hugga sönder den gordiska knuten. Derför blef jag också så glad, då jag fick se er, och jag sade för mig sjelf: “Der har du din man!“

Görgodt. Det skulle ni sagt mig för trettio år sedan, min fröken, nu är det för sent.

Malvina. Förstå mig rätt, herr kammarråd. Ni är ju en menniskovän, som säkert gerna vill hjelpa mig att afvända en olycka från detta hus?

Görgodt. Det vill jag visst, och det vore väl tusan till olycka, som icke skulle gifva vika för våra förenade bemödanden. I stället för att genast buga mig för värdinnan, vill jag höra, hvad ni har att anförtro mig. — Tag plats, fröken Malvina, man har sina tankar bättre samlade, då man sitter *(sätter sig på en stol, men flyttar*

sig genast i en soffa.) Jag tycker om att sitta mjukt. Se så, drag nu fram med den romantiska olyckan.

Malvina. Vår goda värdinna hade i går den glädjen att återse sitt enda barn, sin son, som då, efter ett års bortovaro, återkom till hemmet. Hennes lycka var obeskriflig. Men ack, Gustaf kom icke ensam. Han åtföljdes af en vän från hufvudstaden, herr Robert och dennes syster, fru Laura.

Görgodt. Jag känner herrskapet. Brodren en rucklare, systern en kokett; mina vänner båda två. Hvad ha de här att göra?

Malvina. Ni må väl fråga! Gustaf har bjudit dem och bekantskapen familjerna emellan är gammal. Naturligtvis blefvo de på bästa sätt emottagna.

Görgodt. Här vankades en läcker supé?

Malvina. Visserligen.

Görgodt *(ifrigt.)* Med sparris?

Malvina. Förträfflig sparris.

Görgodt. Det var just nödigt att slösa sparris på sådana gäster! Men visst folk saknar all menniskokännedom.

Malvina. Men jag för min del anade genast en olycka i detta besök, och nu är jag viss på, att vi stå vid början af ett sorgespel.

Görgodt. Ett sorgespel här *(gnolande ur Trollflöjten)* "i dessa fridens bygder" ... Vi ska släppa ned ridån midt i första scenen. Jag tycker icke om sorgespel, icke ens på theatern.

Malvina. Men här tycks ödet redan ha ...

Görgodt. — Jag trotsar alla öden. — Tror ni jag är rädd, jag? — Jag vågar lif och blod för mina vänner, jag ... *(En betjent inkommer med vin, vatten och tårta på en bricka.)* — Skönt, min hederlige Pettersson, sätt brickan här på bordet — *(luktar på vinet.)* Jag tycker

om den lukten; den påminner om min vän, salig baronen. — Tack, min hederlige Pettersson. *(Betjenten går. Görgodt slår i vin och vatten samt dricker.)* — Ganska välgörande! Salig baronen var en förträfflig man! — Ah, tårtan hedrar vår värdinna. En älskvärd varelse, en trofast tårta — en trofast själ, ville jag säga. Får jag äran bjuda en bit, min fröken.

Malvina *(afböjande.)* Jag har förlorat både aptit och sömn.

Görgodt. Min Gud, då är ni ju sjelf ett sorgespel! Att lefva utan mat och sömn är fullt ut lika tragiskt som en olycklig kärlek. — Men fortsätt berättelsen; jag brinner af otålighet — *(dricker.)* Det finnes bestämdt ingen af mina vänner, som har ett bättre Chateaux Margeaux!

Malvina. Herr Robert och hans syster ha hopspunnit en afskyvärd intrig. Gustaf har redan låtit fånga sig i den listiga enkans nät. Johanna är utträngd från hans hjerta. Han är förälskad, dödligt förälskad i fru Laura och på väg att skänka sin hand åt denna utstuderade kokett. Ack, han blir den beklagansvärdaste af alla äkta män!

Görgodt. Det vill säga mycket det!

Malvina. Laura gjorde sin första man olycklig.

Görgodt. Den stackarn, han dog af svartsjuka, som öfvergick till kolik.

Malvina. Gustaf blir bedragen, ruinerad, bringad till förtviflan och jagar en vacker dag en kula genom sin panna. Hans mor, som fäst sin ljufvaste framtidsplan vid förhoppningen att i Johanna uppfostra en värdig maka åt sin son, hon skall icke uthärda att se honom gifta sig med en qvinna, som hon icke kan skänka sin aktning. Bröllopsdagen blir hennes dödsdag; och Johanna, ett väsen af oskuld och kärlek, hennes hjerta skall brista, redan vid sjutton år.

Görgodt. En sorglig tafla; tre lik på en gång.

Malvina. Och jag tror visst, att jag sjelf blir det fjerde!

Görgodt. Lugna er, min fröken! *(stiger upp.)* Här ser ni framför er en man, som aldrig känt fruktan, då det gällt att försvara sina vänner. — För tusan. Här skall blifva annat af!

Malvina. Jag har redan med åtskilliga häntydningar och vinkar sökt göra Gustaf uppmärksam på, att han borde anse sig bunden af sina gamla känslor; men han fann sig stött deraf, och lönade min välmening med en ganska oartig blick.

Görgodt. Häntydningar och vinkar duga platt icke. Raka vägen, det är min väg. Bindeln skall genast ryckas bort från den godtrogna modrens ögon. Vi måste oförtöfvadt uppsöka henne. Hvar finns hon?

Malvina. Jag lemnade henne nyss i kabinettet.

Görgodt. Jag skall låta henne veta, att denna fru Laura är en utstuderad kokett, en genombiten intrigante, en qvinna, som har fan i kroppen på sig. Heder och ära skall med dunderstämma inpräglas i den förvillade sonen, och det ränkfulla syskonparet skall jagas på flykten. Jag tycker om att säga folk sanningen! Salig baronen var min bästa vän och jag är ju här så godt som herre i huset.

Malvina. Ni lifvar åter mitt mod, herr kammarråd.

Görgodt. Var lugn, jag skall snart reda den trassliga härfvan. Se här, tag min högra hand derpå, och der, tag den venstra också. — Ni är en god vän, en känslig qvinna, min fröken. Jag värderar er, jag tycker om er, jag tycker mycket om er — men — det är detsamma. Nu raskt till verket! — Vi måste ha allt klart före middagen. — Framåt marsch! — Detta är icke

första gången, som jag går att göra mig till afledare för ett åskmoln.

Malvina. Förträfflige menniskovän!

(Malvina och Görgodt gå arm i arm mot dörren till höger, men mötas af Johanna.)

Fjerde Scenen.

DE FÖRRA. JOHANNA *(inkommer från parken, bärande en liten korg med blommor.)*

Johanna. Välkommen, bästa farbror Görgodt! — Det är nu ett helt år, sedan vi sågo er sist.

Görgodt. Se der ja, det anade mig just, att jag skulle få höra något sådant. Alltid blir jag emottagen med förebråelser. Salig baronen gjorde på samma sätt. "Görgodt," sade han, "aldrig ser jag dig oftare än då sparrissen är mogen." Det är mig omöjligt att räcka till för alla mina vänner, och för bara vänskap har jag aldrig fått tid att gifta mig.

Johanna. Men det är att gå för långt i sjelfuppoffring, bästa farbror.

Görgodt. Visserligen, visserligen, mitt barn; men hvad vill jag göra? Vår Herre har behagat inrätta mig sådan. Jag tycker om att uppoffra mig! En välsignad sak är det i alla fall att dela sitt lif emellan goda vänner. Man behöfver då aldrig genera sig, utan säger sin tanka rent ut. Hur var det här i fjol? Jag minns det ganska väl. Jag sade blott: Jag tycker om kapun, och nästa middag trakterades jag med den läckraste kapun, jag någonsin ätit, en oförgätlig kapun! — Hur står det till i år? Jag hoppas, att ingen boskapssjuka inträngt i hönsgården?

Malvina *(hviskande till Görgodt.)* Glöm icke åskmolnet.

Görgodt *(tankspridd.)* Askmolnet?

Johanna. Ett åskmoln? — Nej, himlen är ju alldeles klar.

Görgodt. Jaså. — Ja, det var sannt! — Stackars barn, jag vet, att du håller af mig, att du håller ofantligt mycket af mig. Men tiderna förändras. Jag, som förr kom hit med sockergryn åt "lillan," jag kommer nu med sorgebud . . .

Malvina *(afbrytande.)* Nej, vänta! *(afsides till Görgodt.)* Skona henne ännu och låtom oss först tala vid friherrinnan.

Görgodt. Må ske! — Farväl mitt vackra barn, jag skyndar att buga mig för värdinnan. *(Malvina och Görgodt utgå till höger.)*

Johanna *(ensam.)* Hvad skall detta betyda! Farbror Görgodt såg helt olycksbådande ut. Säkert är det någon sorglig tilldragelse, som man vill dölja för mig. Nog är det sannt, att jag, ett förklemmadt barn, aldrig lärt mig att förstå annat än glädjen; men det är i alla fall mycket orätt, att icke säga sanningen rent ut. Nu känner jag mig så grufligt orolig *(ordnar sina blommor i en vas.)*

Femte Scenen.

JOHANNA. GUSTAF *(inkommer från parken.)*

Gustaf *(sökande någon.)* Nej, hon är icke här heller *(blir varse Johanna.)* Ah, god morgon Johanna! *(afsides.)* Hvar kan Laura vara?

Johanna. God morgon, Gustaf! . . . Vet du, jag är mycket orolig.

Gustaf (*spanande utåt parken.*) Ja, det är icke utan, att jag också . . .

Johanna. Men säg då, har verkligen någon olycka inträffat?

Gustaf. Visst icke, men . . . Hur länge skall hon väl låta vänta på sig!

Johanna. Olyckan, menar du?

Gustaf. Åh nej, jag tänkte på något helt annat.

Johanna. Jag förstår mig icke på menniskorna i dag, de äro alla så förbehållsamma. — Kom hit Gustaf, och hjelp mig att ordna mina blommor; jag vet af gammalt, att du gör det så väl.

Gustaf. Mycket gerna, om jag kan göra dig någon tjenst (*hjelper Johanna, men bibehåller blicken fästad mot fonden.*)

Johanna. Har du icke råkat farbror Görgodt ännu? Han var nyss här, men så hemlighetsfull, så besynnerlig. — Nej, för all del, käre Gustaf, du vänder ju mina vackra levkojor upp och ned! . . . Så der skall det vara . . . Men här fattas några törnrosor . . . Vänta ett ögonblick! (*springer ut i parken.*)

Gustaf (*skyndar sig att lyssna utanför sidodörren till venster.*) Allt är tyst derinne. — Laura är således redan utgången. — Jag måste skynda att uppsöka henne. — Men Johanna bad mig vänta här! — Johanna är ett barn, ett älskvärdt barn, min lilla kära syster; men jag tål icke, att man vill *tvinga* mina känslor, och jag skall visa fröken Malvina och hvar och en annan, som blandar sig i mina angelägenheter, att jag ännu har min fullkomliga frihet. — Jag sätter icke mitt hjerta under en gammal tantes förmyndarskap. (*Johanna återkommer.*) — Så vackra rosor! — Gif mig en, men det måste vara den skönaste af alla!

Johanna. Gerna! — Se här Gustaf, kan du begära en vackrare än denna hvita?

Gustaf. Nej, hon är alltför matt och menlös. Jag tycker mer om en röd. — *(Johanna räcker honom en sådan.)* — Den här ja, hvilket glödande lif, hvilken yppig fägring! Jag älskar det varma, det berusande *(blir varse Laura och Robert, som synas utanför glasdörrarna.)* Förlåt mig, min snälla Johanna, men, jag vet icke . . . här förefaller mig så qvaft . . . jag måste hemta frisk luft. *(Leonard inträder från höger.)* Ah, der är Leonard! Han skall hjelpa dig med dina blommor; han har mycket bättre smak än jag. — Farväl, mina vänner, roa er bra! *(Skyndar ut, helsar på Laura och Robert, bjuder henne armen; de fortsätta promenaden in åt parken.)*

Sjette Scenen.

JOHANNA. LEONARD.

Johanna *(sysselsatt med blomstervasen.)* Så tankspridd Gustaf är i dag! — Han, som förstår att sammansätta så vackra buketter, ni skulle sett, herr Leonard, hur löjligt han nyss bar sig åt.

Leonard. Verkligen! *(afsides.)* Hon anar ännu ingenting. — *(Högt.)* Sjelf har jag alls ingen skicklighet i den konsten. Men jag ser, att all hjelp här är öfverflödig. Arbetet är redan färdigt, och har lyckats förträffligt!

Johanna. Såg ni, hvart Gustaf tog vägen?

Leonard *(med tvekan.)* Nej, min fröken. *(Afsides.)* Jag har icke hjerta att säga henne det.

Johanna. Det är ganska obeskedligt af honom att springa bort så der! — Vet ni, jag har knappt fått tala

vid honom, sedan han kom hem, och likväl är det jemt ett år två månader och sex dagar, som han varit borta.

Leonard. Ni har noga räknat tiden, märker jag.

Johanna. Ack ja, och ni, som är hans vän, vet nog också, att det är mycket ledsamt att sakna honom.

Leonard. Vi råkas dock nu för tiden ganska sällan.

Johanna. Men ni håller ju ändå mycket af honom?

Leonard. Det gör jag visst, min fröken. — Den glada student-tiden utmärker sig, mer än någon annan period af vårt lif, för en varm och innerlig vänskap. Sedan vi derifrån trädt ut i verlden, blir med hvarje år denna känsla allt svårare att uppväcka. Verlden gör oss misstänksamma och liknöjda. Ett förtroende halkar icke så lätt som förr öfver våra läppar. Men hvar gång vi återse en af de gamla kära kamraterna, qvicknar ynglingasinnet åter till lifs, och vi erfara då, att dessa vänskapsband, knutna med den första ungdomens friska känsla, trotsa både tid och öden.

Johanna. Tro mig, de många tjenster, ni visat Gustaf, de äro här i hemmet gömda i troget minne. Aldrig skola vi glömma den omsorg, med hvilken ni vårdade honom under hans svåra nerffeber i Upsala för några år sedan. Hans mor har öfver er nedkallat de hjertligaste välsignelser och äfven jag, herr Leonard, har bedit för er lycka.

Leonard *(med värme fattande hennes hand.)* Tack, min fröken! — Af mitt öde eger jag icke mycket godt att hoppas; men ert deltagande — jag vill räkna redan det som en lycka.

Johanna. Misströsta ej!

Leonard. Då man har sammanbundit allt begrepp om lycka med en enda omständighet och denna innebär en omöjlighet, då återstår för eget väl knappt en önskan. Man erfar icke då mer för sig sjelf någon glädje; alla

tankar, alla känslor tillhöra en annan. *(Afsides, afbrytande sig sjelf.)* — Hvad har jag sagt! — Ett enda ord mer vore ett brott.

Johanna *(mildt tröstande.)* Räkna er icke till dessa beklagansvärda, herr Leonard! Förmodligen har ni träffats af någon motgång, men framtiden skall nog godtgöra allt. Jag, ett lyckans barn, har aldrig sjelf haft någon sorg, och jag vet icke . . .

(Laura och Gustaf promenera i parken öfver scenen, arm i arm, under lifligt samtal och skratt. — Johanna afbryter tvärt sina ord och följer med häpen blick de promenerande, tills de åter icke synas mer.)

Johanna *(afsides.)* Jo, nu börjar jag ana hur sorgen kännes. — Hur varm var icke Gustafs blick, och Laura bar *min* ros vid sitt bröst, den ros, Gustaf fått af mig! *(Skyndar ut åt höger för att dölja sin rörelse.)*

Sjunde Scenen.

LEONARD *(ensam.)*

— Hon är en engel! . . . Hvarför kom jag åter hit, hvarför gjuter jag ny olja på den eld, som skall förtära mitt hjerta! . . . Men nej, ingen klagan. Att *beundra* är min enda rättighet, icke att *begära.* För en annan växer denna skära ros, för en vän, hvars väl är mig kärt, och som förtjenar henne . . . *Förtjenar?* . . . Månne Gustaf verkligen vet att uppskatta värdet af detta unga hjerta, som älskar honom så ömt, så medvetslöst? . . . Är han icke på väg att begå den föraktligaste trolöshet? . . . Gustaf trolös — Johanna förskjuten — Johanna fri! — Nej, nej, det är en ond ande, som för mig vill skapa skymten af en förhoppning!

Åttonde Scenen.

LEONARD. LAURA. GUSTAF. ROBERT. *(De trenne sistnämnde komma från parken.)*

LAURA. Ett förtjusande ställe ert hem, baron Gustaf! Här skall ni snart glömma stadslifvet och alla dem, som der ute i det brokiga hvimlet en gång fingo räkna er som en vän.

GUSTAF. Nej, vi behöfva glada minnen, för att lifva ensligheten.

LAURA. Vi hade blott några flygtiga nöjen att bjuda — här väntar er sällheten.

GUSTAF. En så vacker spådom vore välkommen, äfven från mindre vackra läppar. *(Ledsagar Laura till soffan vid venstra sidan — blir varse Leonard och närmar sig honom.)* Vi hafva ju knappt helsat på hvarandra i dag, min käre Leonard! — Men så mörk i hågen; är det nu en af de dystra dagarne igen!

LEONARD. Jag måste tala vid dig, Gustaf. Jag har några allvarsamma ord att lägga dig på hjertat.

ROBERT *(till Laura.)* Var på din vakt — der ha vi vår *spader knekt!*

GUSTAF *(till Leonard.)* Vi skola snart ostörda få språka med hvarandra; för tillfället är jag upptagen.

LEONARD. Jag ser det, och — *alltför mycket upptagen.*

GUSTAF. Hvad menar du?

LEONARD. Att den känsla, som blott är en *dårskap* då den räcker några ögonblick, blir ett *fel*, om den varar längre. — Men min närvaro här är säkert för ditt sällskap mindre angenäm och jag aflägsnar mig derför *(bugar sig kallt för Laura och går ut genom fonden.)*

GUSTAF *(afsides.)* Alltid så sträng! — *Dårskap — fel?* . . . Är det då genast ett fel att njuta en smula af lifvet medan man ännu är ung och fri!

Nionde Scenen.

LAURA. GUSTAF. ROBERT.

ROBERT. Vår vördade bror såg något surmulen ut i dag. Det är annars en förträfflig ung man, ett riktigt praktexemplar af nyktert förstånd och goda seder, en förtjusning för alla onklar med stränga åsigter och alla tanter med dygderaseri. — Att någon sympati oss emellan aldrig egt rum, måste jag beklaga, men felet är naturligtvis mitt och, *(med sänkt röst)* och i förtroende sagdt, äfven min systers; ty också under det visaste hufvud klappar ett hjerta här nere i källarhvalfven, och som nu qvinnan icke alltid behagar att bli förtjust just i fullkomligheterna, händer det äfven en sådan man som Leonard, att han skjuter bom, och då går det med filosoferna, som med oss andra dårar: de blifva förargade deröfver.

LAURA. En förträfflig plats! Jag är förtjust i denna utsigt. Kom hit, baron Gustaf — nej, just hit *(utvisar platsen vid sin sida.)* Se, hur vackert solen förgyller trädtopparne.

GUSTAF. Hvarje löf skiftar i guld och purpur! *(sätter sig bredvid Laura i soffan.)*

LAURA. I stadslifvet behöfves så många konstgjorda retmedel, för att icke hjertat alldeles skall förfrysa; men på landet, i naturens sköte, få vi tillbaka denna samma ljufva hänryckning, som vi älska redan i vår första ungdom. — Ah, det kommer med sjelfva luften, som vi här inandas!... Ni baron, som tillbragt era flesta dagar på landet, säkert finner ni hufvudstaden och dess nöjen, dess menniskor mycket lumpna, mycket andefattiga, mycket beklagansvärda?

GUSTAF. Visserligen föredrar jag landtlifvet, men äfven i stora verlden har jag funnit mycket att beundra.

Robert *(afsides.)* Se så, nu äro de på rätta trallen! — Nu gäller det för mig, att på en gång vara och icke vara; att förblifva mycket uppmärksam och ändå hvarken se eller höra *(sätter sig vid bordet på andra sidan af teatern, och lägger patience.)*

Laura. Mycket att beundra, säger ni. — Ack, det blåser en förhärjande vind genom nöjenas verld, och hvad denna icke förmår, fulländar tadlet och afundsjukan. — Emellanåt har jag hos er trott mig märka ett deltagande, som jag så gerna velat skilja från det alldagliga smicket; men jag har också hundra gånger sagt till mig sjelf: hvad är detta annat än en nyck för ögonblicket, ett flygtigt infall, ett af den goda tonens små galanterier; och hvad rätt har jag väl då, att af er begära ett förtroende!

Gustaf. Ni har dertill *en väns* rätt! — Nyss hedrade ni mig med detta namn, och jag önskar icke bättre, än att verkligen förtjena det.

Laura. Nå, *min vän*, säg mig då, hvad tro sätter ni till alla de rykten, som verlden om mig vet att berätta? Icke sannt, man har sagt er, att jag är en farlig qvinna, en qvinna utan hjerta?

Gustaf. Jag har alltid tyckt, att det vore mycket sämre, om alla era beundrare trodde sig af egen erfarenhet kunna försäkra, att ni verkligen eger ett hjerta; en erfarenhet, som jag skulle missunnat de fleste.

Robert *(afsides.)* Bravo, bravo!

Gustaf *(fortsättande.)* Ty också vänskapen är afundsam.

Robert *(afsides.)* *Vänskap* och återigen *Vänskap!* — Jag tycker icke om det ordet.

Laura. Ack dessa beundrare! — Vet ni, de kunna bringa oss till förtviflan. Men då man en gång blifvit inkastad i en krets, der hvar och en äflas att vara en liten planet för sig och yfs öfver antalet af sina satelliter,

hvad är att göra?... Att fly bort från denna lumpna täflingsbana, det vore nog det bästa; men vanans makt håller oss qvar emot vår bättre böjelse. Vi låtä spelet ha sin gång. Salongerna skimra, vi dansa, vi le, väcka uppseende och inbilla oss sjelfva, att vi ha roligt. Men det inträffar ögonblick, då hela den gräsliga tomheten af detta lif faller öfver vår själ som en vinternatt. Fröjden slocknar med festens lampor, vår blick flyger spanande genom rymden, och lycklig den, på hvars skumma stig då nedstrålar det oförvanskliga skenet af någon himmelens stjerna.

Robert (*afsides.*) Enfaldigt, men af god effekt!

Gustaf. Då jag först lärde känna er, trodde jag mig se i er hylla blott en strålande baldrottning och — jag bekänner det — jag betviflade icke deras ord, som hviskade i mitt öra: akta dig, hon är skapad endast för att lysa, att förblända.

Laura. Men icke för att värma.

Gustaf. Motsatsen fick jag snart erfara. För hvarje gång ni tillåtit mig, att med en blick genomtränga det pansar, som utgör verldsdamens rustning, har jag blifvit mer och mer öfvertygad om rikedomen af de känslor, som i hemlighet lefva derinnanför.

Robert (*afsides.*) Menlösa gosse!

Laura. Sådana ord ge oss mod att förakta hopens dom; denna hop, som icke vet, eller icke vill veta, att det kan vara en njutning att gömma sina bästa känslor för verldens profanerande nyfikenhet.

Gustaf. Jag känner qvinnor af så öppet väsen, att hela deras själ bigtar sig i hvarje blick. Men det finnes åter andra, som man först efter lång tvekan lär att förstå.

Laura. Och om nu en sådan qvinna slutligen säger: Se här, sådan är jag!...

Gustaf. Då, min fru, då ...

Laura. Då skall mannen vända sig bort, kall och liknöjd. Han har hunnit dit han vill; triumfen är vunnen, nyfikenheten tillfredsställd, intresset förloradt.

Gustaf. Nej, tvärtom, han skall med en lika ärlig uppriktighet bevisa sin hjertliga tacksamhet!

Laura. Och nästa stund blåser en ny vind öfver hans känslor!

Gustaf. Ert tvifvel innebär en både bitter och orättvis förebråelse.

Laura *(tjusande.)* Ack Gustaf, har jag förstått er!

Gustaf *(fattar med hänförelse hennes hand.)*

Robert *(afsides, i det han slår tillsammans korten.)* Nu är det gjordt, blott min välsignelse fattas ännu! — Fördömdt, någon kommer *(springer mot dörren, för att uppehålla de inträdande.)*

Tionde Scenen.

LAURA. GUSTAF. ROBERT. FRÖKEN MALVINA och GÖRGODT. *(De tvenne sistnämnde ännu i fonddörren.)*

Robert *(med ifver sökande afleda de inträdandes uppmärksamhet.)* Se hit mitt herrskap! *(pekande utåt parken.)* Der bakom busken ... nej på andra sidan ... här borta till höger.

Laura *(till Gustaf.)* På minnet af denna stund bygger jag en ny lycka.

Gustaf *(åter sansad.)* Jag skall alltid för er förblifva en trofast vän!

Görgodt *(till Robert.)* Hvad fan menar ni, herre?

Robert. Jo kors, jag tyckte mig se ett underligt djur, någonting högst märkvärdigt; två stora horn och

ett par glödande ögon. Låt oss se efter på närmare håll, det kunde blifva en fångst för vetenskapsakademien.

Malvina (*förskräckt.*) Nej, för Guds skuld!

Görgodt. Åh, prat herre, jag frågar icke efter hvarken era syner eller vetenskapsakademien. (*Stiger fram på scenen med Malvina. Blir varse Laura och Gustaf — till Malvina.*) Se der ha vi dem! Vi komma just i greffvens tid. — Klart skepp till aktion, min fröken! (*Till Laura och Gustaf.*) Tjenare! Jag märker, att jag här stör en tête à tête; men uppriktigt sagdt, detta var just meningen.

Robert (*hviskande till Laura.*) Var på din vakt, här ha vi en ny *knekt* och *dam!*

Görgodt. Ja, min fru, jag tycker om att skjuta rätt på målet.

Laura (*leende.*) Om det är mig ni sigtar på, anhåller jag blott, att ni skonar mitt hjerta! — Men sätt er herr kammarråd, annars tvingar ni mig att lemna min goda plats.

Görgodt. Som ni behagar. — Jag vill då sätta mig på saken.

Robert (*lyfter fram en stol.*) Och på en stol!

Laura (*förbindligt.*) Nej, för all del, litet närmare, om jag får be!

Görgodt (*sätter sig helt nära intill soffan, som upptages af Laura och Gustaf. — Afsides.*) Det var fan till ögon hon har, jag känner mig så besynnerlig i skallen!

Robert (*till Malvina.*) Och ni, min nådiga fröken, se hur bedjande denna soffa mot er öppnar sin famn! (*Malvina sätter sig i soffan till höger och Robert på en stol vid bordet framför henne.*)

Robert. Måhända spelar ni ecarté?

Malvina. Nej, jag spelar aldrig.

ROBERT. Ni tillåter då kanske, att jag får spå er? — Ni går i hjerter, det är gifvet!

GÖRGODT. Som jag redan haft äran säga, min fru, det är med afsigt, som jag sökt upp er.

LAURA. Jag finner mig mycket smickrad deraf.

GÖRGODT. Högst förbunden! — Ni lefver i hufvudstaden . . .

LAURA. Ja, och ni tyckes icke älska vår hufvudstad, men der finnes mer än en, som klagar öfver er liknöjdhet.

GÖRGODT. Menar ni det? ja, jag har en ofantlig mängd af vänner!

LAURA. Men har ni icke ändå en enda liten plats ledig för den ödmjukaste af alla supplikanter? — Min Gud, hvad ni ser bister ut! — Baron Gustaf, hjelp mig att blidka er vördade farbror!

GUSTAF. Farbror vill bara visa mig, hur en försigtig man befäster sitt hjerta.

LAURA. Men jag skall visa honom tillbaka, att jag icke låter skrämma mig så lätt.

GÖRGODT (*afsides.*) Hon gör mig kollrig! — Få se hvad en pris förmår (*snusar.*)

ROBERT (*spår i korten.*) Ni får ett bref och ett stort arf.

MALVINA. Mycket välkommet!

ROBERT. Men snart blir ni bjuden på ett bröllop, som tycks vara er mindre välkommet.

MALVINA. Ni läser i korten med förvånande färdighet. — (*Afsides.*) Skulle han redan ha genomskådat mig?

GÖRGODT. Låtom oss genast öfvergå till mitt egentliga ärende. Ser ni, min fru, jag är en man, som till följd af mångårig vänskapsförbindelse till den familj, hvilken ni för närvarande gästar, med skäl kan anse mig ha något att säga här i huset.

Laura. Jag vet det. Baron Gustaf har sagt mig, att han i er värderar den bästa af alla farbröder. Ni kan icke tro, hvad han håller af er.

Görgodt. Jojo men. Jag hade din fars fulla förtroende, min käre Gustaf, och din mor anser mig till hälften som sin andra man. Jag tycker om . . .

Laura (*afbrytande.*) Att vara omtyckt.

Görgodt. Alldeles så.

Laura. Jag är fullkomligt af samma tycke.

Görgodt. Ja, man påstår det. Men jag är en gammal ungkarl, som, fastän sjelf utan familj, dock älskar familjelifvet.

Laura. Helt säkert skall ni då också framdeles få än bättre skäl, att här trifvas förträffligt. Här kommer troligen baron Gustaf att snart nog, trött vid stadslifvet, för alltid slå sig till ro, vid sidan af en maka, som bör känna sig afundsvärd af att få dela hans öden. Tänk er då, hvilken ny fröjd innom dessa murar, under dessa löfhvalf — (*lifligt skildrande.*) Det är en sommardag, skön som denna. Naturen står i sin midsommarprakt, blommorna dofta och foglarna sjunga. En vagn rullar upp på gården. — Hvem kommer, hvem kommer? — Gläd dig min älskade hustru, säger den lycklige familjefadren, glädjen er alla, ropar han till barnaskaran, som leker här utanför på gräsplanen, det är farbror Görgodt, som kommer! — Nu blir ett jubel i hela huset. Farbror föres hit in i triumf af stora och små. Här omfamnas, här kringklappas. Välkommen, välkommen! ljuder det i korus, der pappas manliga röst blandar sig med barnens gälla stämmor och hemlifvets trefnad intränger som en vårsol, värmande och lifvande i ert hjerta.

Görgodt. I sanning — på min ära — ni är ett poetiskt fruntimmer! (*försjunker i drömmar.*)

Robert. Ni hyser någon ogrundad misstanke mot en medsyster, som förtjenar er hela vänskap. Fröken Malvina, hvarför vara hård och orättvis!

Malvina. Hård och orättvis, säger ni?

Görgodt (*drömmande.*) "Det är farbror Görgodt, som kommer!" (*snusar.*)

Robert. Ni är qvinna, och qvinnan blef ju sänd till jorden, såsom en försoningens engel!

Malvina (*afsides.*) Han talar väl!

Görgodt (*som förut.*) "Välkommen, välkommen! ljuder det i korus!" (*snusar.*)

Robert. Ni kan vilseledas af falska rykten, men ert hjerta kan icke hysa agg emot någon. Upphör då att motarbeta era vänners lycka, det är i alla fall redan för sent!

Malvina. Redan! — (*afsides.*) Min Gud, hvad jag är orolig!

Robert. Saken kan anses som afgjord.

Malvina. Jag förstår er ej (*afsides, sökande med tecken väcka Görgodts uppmärksamhet.*) Ack, kammarrådet, han hvarken ser eller hör!

Görgodt (*återväckt af Malvinas hostningar.*) Min fru, förlåt min tankspriddhet! — Nu till saken.

Laura. Ja, saken är den att . . .

Görgodt. Om ni tillåter, talar jag till punkt. Jag har kommit hit för att säga er sanningen, rena oförfalskade sanningen; det är så mitt sätt, bör ni veta. (*upptar Lauras näsduk, som hon, utan att sjelf låtsa märka det, tappat på golfvet.*) Se der, ni tappade er näsduk.

Laura. Förlåt, förlåt! — Men ser jag rätt, denna ring på ert lillfinger, den är helt ny och bestämdt en fruntimmersring! — Nu herr kammarråd, måste ni genast säga mig sanningen. Af hvem fick ni denna ring? (*håller qvar hans hand.*)

Görgodt. Af syster min, som dog för trettio år sedan!

Laura. Tomma undflygter. Det är så beqvämt att skylla på en syster. Nej, ut med sanningen!

Görgodt. Ta mig fan, har icke ringen varit Petronellas! — Men ni, hvarifrån har ni fått alla era ringar? — En sådan liten söt hand! (*smekande.*) — Herre min Gud, hvilka små elfenbensfingrar. — Allra täckaste lilla silkeshand! (*kysser Lauras hand, men springer i detsamma vredgad upp från stolen.*) Sakramentska dumheter, jag skall låta er och hela verlden veta, att jag icke är någon narr!

(*Allmän uppståndelse.*)

Gustaf. Lugna er, bästa farbror!

Görgodt. Nej, mitt tålamod är jemt slut!

Robert. Hvad skall detta betyda, herr kammarråd, är här väl någon, som satt i fråga, att ni skulle vara en narr? — (*afsides.*) Nu är fan lös!

Görgodt. Jag känner er nog, min gunsti' herre!

Robert. Ja, visst känner ni mig; vi råkades senast för ett par år sedan i Stockholm.

Görgodt. Det är detsamma, hvar det var!

Robert. Nu skulle ni komma dit. Staden har på sista åren vunnit betydligt. Vi ha fått gaslysning, trottoarer, omnibusar, poliskonstaplar och elektrisk telegraf.

Görgodt. Angår mig icke.

Robert. Ni vill väl icke förneka nyttan af den elektriska telegrafen! Betänk, hvilken vinst den medför såväl för handelsverlden som familjelifvet. — Herrn är i Stockholm, gör affärer, söker postkontor, hvad vet jag? Frun sitter hemma i Göteborg med lille Sven. Frun telegraferar: "Lille Sven är obeskedlig." Herrn svarar: "Håll dig i styr pojke!" — Frun: "Ännu obeskedligare!" — Herrn: "Agas med ris!" — Och på det viset får lille

Sven sig en risbastu per telegraf, och mannen underhåller den husliga trefnaden i sitt hem på femtio mils afstånd derifrån.

Görgodt. Jag önskar, jag vore! . . .

Robert (*afbrytande.*) På kongl. operan till exempel. Hörde ni aldrig Ander i Profeten? Ah, wunderschön, famos! Se här, nu är jag Profeten och ni hans mamma. (*Sjunger härmande.*) "Auf die Knie!"

Görgodt (*stampande i golfvet.*) För tusan, herre, låt mig då en gång få ordet! — Vet ni, min fru . . .

Laura. Nej, jag är ond på er, jag vill alls icke höra er förr, än ni talar ur en mildare ton.

Görgodt (*med konstlad mildhet.*) Kors, jag är ju mild som en västanflägt. Låna mig blott ett ögonblicks uppmärksamhet!

Laura. Nej, jag är stött ännu.

Görgodt. Hvad behagas?

Laura. Jag vill er ingenting.

Görgodt. Ni måste, antingen ni vill eller ej. Detta är icke en stund för smicker och artigheter, tvärtom.

Laura. Jag märker det, och just derför frågar jag icke efter, hvad ni har att säga mig. (*Tar en bok på bordet och låtsar läsa.*)

Görgodt. Vet då, att era planer äro genomskådade!

Laura (*läser.*) "Tror du, jag står på rosor här och visar leende min lefnads lycka ifrån mig" . . .

Görgodt. Nej, nu går det för långt! — (*till Malvina.*) Beundra mig, som icke redan spruckit af harm!

Malvina (*till Laura.*) Min fru, jag ber, jag bönfaller! . . .

Robert. Ja, min fröken, icke sannt, ingen poesi i verlden går upp emot Tegnérs?

Görgodt. Herre, ni gör mig rasande! — Det är icke nu fråga om någon poesi.

Gustaf. Bästa farbror, jag måste tillstå, att ert uppförande förefaller mig ganska besynnerligt.

Görgodt. Det är om ditt uppförande vi skola tala, och det är ovärdigt.

Gustaf. Huru! Detta fordrar en förklaring!

Robert (*medlande.*) Nej, mina herrar, det går icke an, att här i damernas närvaro ställa till några scener! — (*får syn på vinet, som sedan tredje scenen qvarstår på bordet.*) Se här, ett glas vin. Låt drufvans safter skölja ned all galla. — Herr kammarråd, jag har den äran; ack, hur kärt det skulle vara för mig att få säga farbror!

Görgodt. Vinet står för *min* räkning; jag tycker om Bordeaux. (*Rycker till sig glaset och dricker.*) Det styrker krafterna! (*med brådska.*) Min käre Gustaf, jag får då säga dig, att dessa dina nya vänner, denna sköna dam och denne snillrike herre, hos oss alla, som ömma för din framtida lycka, uppväckt den största oro (*hemtar andan.*)

Malvina. Ja, den största oro!

Robert (*afsides.*) Hvad fan skall jag nu hitta på? (*högt.*) Ett ord i förtroende, herr kammarråd, er peruk håller på att falla af.

Görgodt (*med handen öfver peruken, fortsätter som förut.*) Dina känslor äro vilseledda och blindt rusar du din undergång till mötes, om du icke lyssnar till våra varningar. Återvänd till din pligt! — Nej, afbryt mig icke! — Frigör dig ur dessa kärleksgarn, hvaruti du blifvit insnärjd! Din stackars mor försmälter i tårar och lilla Johanna är bragt till förtviflan öfver din trolöshet. Var en man, Gustaf, det vill säga, akta dig för att någonsin blifva en man åt den der charmanta frun! — Uff, hvad det kostar på!

Gustaf. Ni missbrukar den rätt till aktning er ålder skänker, och jag anhåller, att ni genast lägger band på er frispråkighet!

Görgodt. Det är min skyldighet att stå på husets bästa, och jag tycker om att göra min skyldighet.

Malvina (*till Laura.*) Ack, min fru, stör icke friden i detta hem, der dygderna bo!

Laura. Trots er rörande vältalighet, begriper jag icke ett ord.

Gustaf. Att så bemöta en person, som har rätt att fordra all grannlagenhet; detta uppträde måste ha ett slut!

Görgodt. Ja, ett slut. (*Till Laura.*) Låtom oss i all vänskap uppgöra saken! Ni besitter rika behag, ni är en förträfflig verldsdam och era ögon kunna förvrida hufvudet på den klokaste; men ni är kokett, ursäkta ärligheten, mycket kokett, en riktig siren!

Robert (*till Laura, hviskande*) blif sjuk! — (*Laura faller med ett utrop tillbaka mot soffan.*) — Nej, vänta, blif ond.

Laura (*med vrede.*) Ert uppförande är afskyvärdt!

Görgodt. Ödmjukaste tjenare!

Laura. Ni glömmer både gästfrihetens lagar och den aktning, man är skyldig mitt kön. Lemna mig genast!

Görgodt. För att säga till, att er vagn kör fram?

Gustaf. Icke ett ord vidare! — Min fru, jag lofvar er all möjlig upprättelse! — Och ni, min herre, ni skall inför min mor stå till ansvar, för hvad ni här vågat yttra!

Görgodt. Ja väl, kom fröken Malvina, vi skola nog få gossen att ta räson. — Lycklig resa, mitt herrskap!

Malvina. Ack, hvad det kostar på att spela med i en roman!

(*Malvina, Görgodt och Gustaf utträda till höger.*)

Elfte Scenen.

LAURA. ROBERT.

Robert. Jo, det här var mig just ett trefligt spektakel!

Laura. Sådana oförskämda menniskor!

Robert. Att kalla dig en kokett, ha, ha, ha!

Laura. Åh, skratta icke åt sådana dumheter!

Robert. Jag skrattar blott åt menniskornas enfald. — Ack, j alla verldens förälskade dårar, hvad vore väl era idealer utan koketteri? Hvad vore qvinnans välde, kärlekens retelse, salongernas nöje, kurtisens behag utan koketteri? — En pil utan udd, en vår utan blommor, en sömn utan drömmar, en soppa utan kryddor! — Och likväl vill man ännu stämpla koketteriet som ett fel — sublima oskuld!

Laura. Jag är trött vid denna lek med ständigt samma tomma ord, samma tomma känslor.

Robert. Älskvärda syster, dessa moln på din panna förskräcka mig långt mer än någonting annat! — En batalj är levererad, det är sannt, men vi innehafva ännu vår goda position. För Gustaf skall det nu blifva svårare än någonsin att draga sig tillbaka. Men här måste smidas medan jernet är varmt — fort till skrifbordet!

Laura. Hvad är din mening?

Robert. Du skrifver genast en biljett till Gustaf, och fordrar en bestämd förklaring.

Laura. Nej, jag kan icke skrifva nu; jag har icke i denna stund mina tankar tillräckligt samlade.

Robert. Bagatell! Du har alltid några gamla fraser till reds. Antingen bjuder Gustaf dig sin hand ännu i denna dag . . .

Laura. — Eller också bjuder du ut honom?

ROBERT. Bevars, hvad tänker du på! — För hundra år sedan rände man med smak värjan genom sina ovänner; men i våra civiliserade tider trycker man leende deras händer och gömmer harmen i sitt hjerta. — Nå väl, jag skall nog veta att bereda oss en hederlig reträtt. Men det har ingen fara, Gustaf skall icke undslippa oss, blott du nu angriper honom med en liten billet-doux. Repetera något af dina gamla koncepter, det gör ingenting. Se så, min snälla Laura, Gustaf blir den bäste man i verlden; ny våning, nya toaletter, nya ekipager! (*öppnar dörren till venster genom hvilken Laura utträder.*)

Tolfte Scenen.

ROBERT. LEONARD (*inkommer från fonden.*)

ROBERT (*afsides.*) Ah, Hans fullkomlighet sjelf, i egen tråkig person! — (*högt.*) Ett vackert väder i dag, min kära bror!

LEONARD. Mycket vackert!

ROBERT. Och en skön natur!

LEONARD. Mycket skön!

ROBERT. Himlen är så klar och marken så grön!

LEONARD. Obeskrifligt!

ROBERT (*afsides.*) Hvilken intressant ung man! — (*högt.*) Vet du, jag känner mig i dag så lycklig; låt mig få ta dig i famn, min söte bror!

LEONARD (*afböjande famntaget.*) — Skulle du återigen vara förälskad?

ROBERT. *Förälskad?* . . . Nej visst icke! Jag är icke längre en förflugen svärmare, som i forna dagar.

LEONARD. Verkligen?

ROBERT. Hjertat, min bror, liknar en Champagnebutelj. Första gången korken springer, fräser och skum-

mar den ädla saften, såsom om hvarje liten bubbla omslöt en af rusets ostyriga andar. Det andra glaset gör sedan mindre väsen af sig; smaken blir mera fadd. Det tredje, fjerde, femte allt mattare och mattare, och slutligen behagar oss gudadrycken föga bättre än vanligt svagdricka. — Mitt hjertas Champagnebutelj är för länge sedan öppnad; jag är tyvärr icke en af dessa afundsvärda naturer, som kunna gå *korkade* genom hela lifvet.

Leonard. Men hvad är då anledningen till din lifliga glädje?

Robert. Jo, min syster står just nu i begrepp att ta ett steg, som försäkrar henne om en afundsvärd lycka.

Leonard. Du öfverraskar mig! Skulle din syster...

Robert. — Nej, min vän, inga frågor i ett ämne, der jag icke eger rätt att svara uppriktigt. Snart nog torde saken icke längre vara blott tvenne älskandes hemlighet.

Leonard. Det är förmodligen fråga om ett giftermål? (*afsides.*) Nej, Gustaf kan icke glömma sig så långt!

Robert. Som sagdt är, jag får för ögonblicket icke vidare sqvallra ur skolan, men redan denna dag skall du få veta mera. — Ack, när vi lifvas af någon ädel fröjd, går en verldsförsonande känsla genom vår själ. — Se här, Leonard, här är min hand, gif mig din tillbaka, och låt allt gammalt groll oss emellan vara glömdt! — Det blef icke hvar och en gifvet att ega din sjelfbeherrskning, din felfrihet.

Leonard. Vare det långt ifrån mig att hysa några öfvermodiga tankar om mitt eget värde.

Robert (*skakar Leonards hand.*) Tack för din vänskap och ditt öfverseende! Jag tillstår, att jag fruktade, det du, till följd af ett visst missförstånd, en viss obehaglig tillfällighet, bedömde både mig och min syster med obillig stränghet; men sedan du räckt mig din hand

till försoning, vet jag, att du aldrig skulle kunna söka skada oss eller motarbeta vår lycka. Tack, tack, bror Leonard!

Leonard. Jag förstår icke din mening; men kom ihåg, att jag aldrig gifvit något löfte att förneka sanningen.

Robert. Åh, jag litar på dig mer än på någon annan. Jag känner din lifliga hederskänsla; du är den bäste, den förträffligaste man under solen. Tack, Leonard, tusen tack! (*skyndar ut till venster.*)

Leonard (*ensam.*) Lättsinnige pratmakare, det vore utan tvifvel en god affär, om du med ditt smicker kunde köpa min tystnad!

Trettonde Scenen.

LEONARD. GÖRGODT (*inkommer från höger.*)

Görgodt. Nej, jag står icke ut med det här längre! Pojken är galen, spritt galen och hans kära mamma långt ifrån rätt klok. (*Stannar framför Leonard.*) Låt mig se er i ögonen, herre, ert förstånd måtte väl ännu sitta i orubbadt bo? — Uff, ett sådant satans spektakel!

Leonard. Jag förstår er missbelåtenhet. Gustafs väl ligger också mig varmt om hjertat.

Görgodt. Hjertat! — Bah, sådant slidder sladder! Tro icke, att det är mitt hjerta, som blöder, nej, det är gallan, som fräser öfver. — Gustaf är till spillo gifven och kan icke räddas mer. Jag har i vår gamla vänskaps namn uppmanat hans mor att *befalla*, då inga *böner* förmå; men det finnes ingen ruter i qvinnokarakteren, idel mildhet och pjunk. Uff, jag tycker icke om sådant der! — Hvad tycks, nu vill man påstå, att just jag genom mitt

vänskapliga inblandande i saken bringat det derhän, att för Gustaf ingen återgång mer är möjlig!

Leonard. Gustaf kan för tillfället vara tjusad af fru Lauras behag, men gifter sig med henne gör han aldrig.

Görgodt. Jo bevars, här blir förlofning, innan solen gått ner.

Leonard. Men hvar är då Gustaf; jag måste genast tala med honom!

Görgodt. Tjenar till ingenting. Är jag icke också en vän i huset? Har jag icke redan gjort allt, hvad i mensklig förmåga står, för att återföra junkern till sin pligt? — Oss återstår endast att söka göra olyckan till sina följder så lindrig som möjligt. — Hör på, min unge vän, jag fick en lycklig ingifvelse, svara mig ärligt och fort, är ni en fri man, det vill säga, har ni lust att fria.

Leonard. Jag kan icke inse, att någon upplysning häruti skulle kunna gagna er.

Görgodt. Jo, ser ni, om ni icke har något deremot, så skänker jag er till hustru den bästa och vackraste flicka i Sverige. Ni känner lilla Johanna, sjelfva älskvärdheten, eller hur? Hon är af Gustaf grymt sviken och bedragen. Nu gäller det att leda hennes ömma känslor i en ny riktning. Qvinnohjertat är så beskaffadt, skall jag säga, att det alltid måste hafva någon att älska, och en *olycklig* kärlek botas bäst af en *lycklig*. Gustaf har i sitt oförstånd förskjutit henne; det vore vackert af er, som är hans vän, att godtgöra, hvad han brutit mot det oskyldiga barnet. Hon lärer icke vara likgiltig för er, har fröken Malvina sagt, och det beror således helt och hållet på er sjelf att vinna denna afundsvärda skatt. Nå, har ni lust, så säg icke nej!

Leonard. Min herre, ert förslag är ett ganska olämpligt skämt.

Görgodt. För tusan, det är mitt fulla allvar! Då gamla planer gå öfverända, måste man genast gripa till nya. Jag tycker om att aldrig vara rådlös! — Det är tid på, att ni gifter er. Känn efter, kanske älskar ni henne redan? — Hvad befalles? — Åh, ni älskar henne ganska säkert, det faller sig, som om det vore beställdt! Ja, ni älskar henne, ni kan då icke neka att bli hennes man, det vore grymt, min herre!

Leonard. Jag försäkrar, ni misstar er alldeles . . .

Görgodt. Ni vill då påstå, att jag ingenting begriper! — (*bedjande.*) Unge man, gör hvad ni kan, älska henne så fort sig göra låter!

Leonard. Nej, min herre, det är omöjligt.

Görgodt. Men hvarför denna förvirring, om ni icke älskade henne? — Jag har träffat hufvudet på spiken, det är säkert. — Skönt, här skall i denna dag blifva två förlofningar i stället för en. Den ena blir olycksbringande, det är afgjordt, men den andra så mycket välsignelserikare, och på det viset komma vi åter i jemnvigt. — Förträfflige unge man, jag tycker om att understödja blyga och tystlåtna känslor! Ni träffar Johanna der inne i kabinettet. Låt saken bli uppgjord i rappet. Jag gör nu ett litet slag i parken, men om tio minuter är jag här igen för att skänka er min välsignelse (*går ut genom fonden.*)

Fjortonde Scenen.

LEONARD. GUSTAF (*från höger med en öppen biljett i handen.*)

Leonard. Ändtligen får jag då råka dig! — Hvad är det, som föregår här i huset?

Gustaf. Ganska oförutsedda händelser, det kan icke nekas.

Leonard. Kammarrådet Görgodt har nyss berättat mig det, men jag vill icke sätta tro dertill.

Gustaf. Man får icke hela lifvet igenom förbli en viljelös yngling, som låter föra sig i ledband.

Leonard. Men en yngling, van att tänka så ädelt som du, kan icke anse det manligt att hängifva sig åt en sådan qvinna, som fru Laura.

Gustaf. Också du är då intagen af en orättvis motvilja för denna qvinna; och derför att jag icke vill instämma i verldens skamlösa förtal, som stjäl heder och ära af folk, derför är jag så klandervärd!

Leonard. Jag känner henne.

Gustaf. Nej, du misskänner henne. Laura har sina fel, men sådana som, till större eller mindre grad, delas af alla hennes medsystrar i den krets hon tillhör; och äfven under en flärdfull yta gömmer sig stundom djupa känslor. Men jag märker, att man sammansvurit sig för att söka beröfva henne äfven min aktning. Snart skall jag ha rätt att straffa ett sådant försök, som en förolämpning mot mig sjelf, och tills vidare torde du förskona mig från alla omdömen öfver hennes person.

Leonard. Du vill då hvarken lyssna till verldens eller vänskapens röst?

Gustaf (*kallt.*) Den, som ständigt vill rätta sig efter andras tycken, blir en väderhane i sina egna handlingar. — Jag har redan fattat mitt beslut.

Leonard. Då mitt omdöme blifvit dig så likgiltigt, önskar du säkert, att jag sjelf aflägsnar mig?

Gustaf (*som förut.*) Som du behagar! (*går upp åt fonden.*)

Leonard. Nåväl, jag går! — (*afsides.*) Jag har gjort, hvad pligten bjuder, må han sjelf bära ansvaret för sina beslut! . . . (*efter någon besinning, högt och med värme.*) Nej. Gustaf, jag stannar qvar! Jag vore icke din vän,

om jag lemnade dig i denna stund. Du kan neka mig ditt förtroende, vredgas öfver mina varningar, men du kan icke slita hjertat ur mitt bröst. Det gifves många slag af vänskap, men det gifves en, som eger allt det bästa, det oförvanskliga, som finnes hos kärleken; och sådan är *vår* vänskap.

GUSTAF (*fattande hans hand med lifliga känslor.*) Leonard, du hjertevän, du trofaste själ!

LEONARD. Godt, jag har dig åter!

GUSTAF. Förlåt mina nycker! Jag vill med dig tala öppet och ärligt, som fordom der uppe på studentkammaren. — Min gamla bekantskap med Robert gjorde, att jag, under mitt vistande i Stockholm, ofta sammanträffade med hans vackra syster. Modet hade utkorat henne till en af salongernas herrskarinnor, och hennes utmärkta gåfvor för sällskapslifvet skänkte behag åt dess i sig sjelfva tomma nöjen. Mina vänner påstodo, att jag var förälskad; sjelf trodde jag blott, att jag beundrade hennes skönhet och fann hennes sällskap angenämt. Vi kommo hit. Jag såg denna verldsdam ega ett öppet sinne för den sköna naturen, och genom hennes lekande skämt framskymtade mer och mer tydligt ett känslorikt hjerta. Några hänsyftningar af min mors vänner, som nära nog liknade förebråelser, väckte hos mig ett slags trots att visa både dem och mig sjelf, att jag egde full frihet öfver mina känslor. Men den scen, som här för några ögonblick sedan egt rum, har gifvit hela saken den allvarsammaste vändning. Man har kallat Laura en förförerska, en fridstörerska, derför att hon emottagit min hyllning. Det är af mig, hon eger rätt att fordra upprättelse, ty det är jag, som fört henne hit, det är för min skuld, som hon blifvit förolämpad. Som en man af heder eger jag icke något val; hvad jag har att göra, säger sig sjelft.

LEONARD. Och detta skulle vara att skänka henne din hand?

GUSTAF. Ack, du känner ännu icke allt — *Laura älskar mig!*

LEONARD. Nej, hennes hjerta är för längesedan utbrunnet: hon kan icke mer *känna*, blott *hyckla* kärlek.

GUSTAF. Du misstar dig. Denna biljett, som jag nyss emottagit, innehåller hennes bekännelse (*läser.*) "Efter det uppträde, som nyss egt rum, skall det icke förundra er, om mina ord sakna sammanhang. Jag kan icke, så som jag ville, i detta ögonblick samla mina tankar. Jag borde förebrå er, jag borde fordra upprättelse; men ack, det är blott ett, som jag vet, som jag känner och som jag, gällde det ock mitt lif, måste uttala: *Gustaf, jag älskar er!* . . . Jag är icke okunnig om den dom, verlden öfver mig uttalat, och jag har hitintills haft mod att förakta den. Hvad gör det väl att misskännas af personer, som för oss icke ega något värde!"

LEONARD (*har, under afhörandet, från sin plånbok upptagit en biljett, ur hvilken han, efter en paus af Gustaf, liksom fortsättande, läser.*) "Men sedan jag nu, *för första gången i mitt lif,* fått erfara, hvad det är, att med hela sin själ och sitt hjerta ha hängifvit sig åt en annan, nu finner jag med bäfvan, att mitt eget medvetande icke är mig nog och att, om jag misstagit mig i betydelsen af den uppmärksamhet, ni så öppet egnat mig, återstår mig slutligen blott att afsky mig sjelf och pröfva lifvets bittraste qval."

GUSTAF (*med förvåning, återtar läsningen.*) "Jag frågar icke efter den skymf, för hvilken jag har varit utsatt, jag frågar icke efter, att verlden skall bele min svaghet och anse mig förnärmad, om ni förskjuter mitt hjerta."

LEONARD (*fortsätter läsningen ur sin biljett.*) "Ni, blott ni, är min hela verld!"

Gustaf. Hvad hör jag, det är ju nästan ord för ord innehållet af mitt eget bref!

Leonard. Ser du, denna lilla biljett är rosenfärgad, som din, ambradoftande, som din, samma trohetens symbol i sigillet, samma vackra stil.

Gustaf. Ja, det är Lauras stil.

Leonard. Hufvudsakligaste skillnaden består deruti, att *din* biljett är skrifven här i dag och *min* för ett år sedan i Marstrand. Liksom hon nu, *för första gången i sitt lif*, skänker bort sitt hjerta åt dig, så skänkte hon det i fjol åt mig, och så skall hon skänka det åt hvilken annan, som hon anser nog svag och nog rik för att vilja fånga som man. — Nå, min vän, hvad är nu din tanke om förtjuserskan?

Gustaf (*sönderrifver sin biljett.*) Ah, hon är en afskyvärd kokett!

Leonard. Både du och jag ha af henne fått vår lilla lexa och vi låta icke mera så lätt locka oss i dylika snaror.

Gustaf. Jag är som en blind, hvilken återfått sin syn, och nu först tycker jag mig rätt känna igen det gamla goda hemmet!

Leonard. Och du längtar efter att åter möta dessa rena, trofasta blickar, som hos dig lifva heliga minnen.

Gustaf. Ack, Leonard, skall Johanna kunna förlåta mig!

Leonard. En kärlek sådan som hennes är icke spunnen af dessa sköra trådar, som brista vid första pröfning. Du har bedröfvat henne; låt allt åter bli godt igen. Gå, skynda, aftorka hennes tårar, gör henne lycklig!

Gustaf (*tryckande hans hand.*) Min ädle Leonard! (*går ut till höger.*)

Leonard (*ensam.*) Hvilken ljuf försoning väntar honom icke derinne . . . Min egen framtid ler icke emot mig

i lika rosenröda färger som hans. Blir det min lott att vandra allena genom lifvet, jag vill då komma hit och vid ungdomsvännens härd glädja mig åt en herrlig lycka. Det finnes en röst, som är starkare än hjertats — det är samvetets! (*sätter sig tankfull i soffan till venster.*)

Femtonde Scenen.

LEONARD. GÖRGODT och MALVINA (*inkommande från fonden.*)

GÖRGODT. Som sagdt är, min fröken, jag har med djerf hand gripit in i händelsernas gång, och Johanna skall ändå få mig att tacka för sin lycka.

MALVINA. Ack, herr kammarråd, ni känner icke qvinnohjertat.

GÖRGODT. Hvad för något, känner icke jag qvinnohjertat? Jo, lika väl som den gamle jägarn känner sina skogar. — Jag må undra, hur långt min förträfflige Leonard hunnit i sin förklaring? — (*lyssnar vid dörren till höger.*) Man talar sakta derinne. — Godt, denna känslosamma darrning på rösten är just rätta tonen. — "*Vänskap*" — "*Kärlek.*" — Ah, jag tycker om ferm expedition och fortfärdiga friare! — (*blir med förvåning varse Leonard.*) Men hvad ser jag, här sitter ni så lugn, som om ni redan vore gift! Herre, jag tar min hand ifrån er!

LEONARD. Jag hoppas, att ni snart ändå skall bli nöjd med mig, fast jag icke i allt kunnat gå er önskan till mötes.

GÖRGODT. Nej, jag är missnöjd, jag är topp rasande!

MALVINA. En olycksdag, herr kammarråd!

GÖRGODT (*med förtrytelse.*) Man reser många mil, man kommer hit för att ha sig en treflig dag, för att äta en god middag, men i stället blir man inblandad i de

obehagligaste familjeangelägenheter, som förstöra både lynne och aptit. — Jo, så blir vänskapen lönad nu för tiden, sådan är gästfriheten i våra dagar!

MALVINA. Vi få trösta oss med våra goda uppsåt.

GÖRGODT. Gjorde jag rätt, så reste jag genast härifrån, reste före middagen, utan att smaka en enda sparris. Jag vill dock lägga band på min förtrytelse. Jag stannar qvar, och jag skall äta som en varg, bara i förtreten; men fan till sparris skall det vara, som lockar mig hit, då fru Laura en gång blir värdinna i huset.

LEONARD. Var lugn, detta skall aldrig inträffa.

GÖRGODT. Och den stackars lilla Johanna, hvar skall jag få en man att trösta henne med! — Jag vore färdig att ta henne sjelf! . . .

Sextonde Scenen.

DE FÖRRA. JOHANNA och GUSTAF (*inkomma hand i hand från höger.*)

GUSTAF. Mina vänner, glädjens med mig! Jag har återfunnit min rätta, min enda väg till lyckan, och Johanna har förlåtit mig.

GÖRGODT. Hvad befalles — får man den äran att gratulera?

GUSTAF. Min mor har nyss skänkt oss sin välsignelse.

GÖRGODT. Jag får väl då lof att göra detsamma. — En god fortsättning, mina barn!

MALVINA. En intressant katastrof i vår lilla roman! (*Malvina och Leonard uttrycka sina lyckönskningar.*)

GÖRGODT. Ja, det var ju det jag sade, jag visste nog, att vi åter skulle få glädje i huset. — Välkommen åter, käre Gustaf, till ditt sunda förnuft! Det hade visser-

ligen icke skadat, om Johanna straffat dig med en korg så der åtta dagar å rad, innan hon låtit försona sig. Men det är bra, som det är, efter bröllopet får du i alla fall nog böta för dina synder.

JOHANNA. Ja, farbror, jag skall blifva en mycket sträng hustru.

(*Laura och Robert inträda oförmärkt genom fonden.*)

GÖRGODT. Förträffligt, min flicka, förträffligt! — Förlofningskalas, bröllopskalas och så vidare. Jag tycker om sådant der! — Men, mina vänner, hvad skall väl fru Laura, hvad skall väl herr Robert säga?

Sjuttonde Scenen.

DE FÖRRA. LAURA. ROBERT. (*Robert, förande Laura vid armen, framträder högtidligt midt på scenen. Malvina, Johanna och Gustaf stanna på den högra, Görgodt och Leonard på den venstra sidan.*)

ROBERT (*med konstlad värdighet.*) Jo, de skola säga: här fordras en förklaring!

MALVINA. Ah, situation på situation!

ROBERT. Hören först och dömen sedan!

GÖRGODT. Hörsammaste tjenare!

ROBERT. Ja, mitt herrskap, en förklaring! — (*afsides.*) Nu gäller det, att icke tappa koncepterna — (*högt.*) En förklaring, hade jag den äran att säga — (*afsides.*) O, sånggudinna, stå mig bi! — (*högt.*) Men jag måste bekänna att — med ett ord, det är just en bekännelse, jag har att göra; ursäkta, om jag kommer att blifva något vidlyftig.

GÖRGODT. Nej för all del, inga vidlyftigheter; middagen lärer på ögonblicket vara färdig!

Robert. Nåväl, en bekännelse i sammandrag. — Mitt herrskap, ordet måste då fram; det är endast i kretsen bland våra vänner, som vi kunna tala fullt uppriktigt. Veten då, J sen i mig — *en tyrann, en förskräcklig tyrann!* Här står min syster, som jag afgudar, (*afsides till Laura.*) Se glad ut! — (*högt.*) Der står min vän Gustaf, som jag högaktar. Jag önskade göra dem begge lyckliga, och hade fått den ingifvelsen, en fix idé förstår ni, att de voro skapade för hvarandra. — "Min syster," sade jag, "du måste älska denne man!" — "Jag kan icke," svarade hon. — "Han måste bli din man!" — "Omöjligt!" — Då tog *tyrannen* hos mig öfverhand, och jag *tvang* henne — det var grymt! — jag *tvang* henne att emottaga, att uppmuntra hans hyllning.

Malvina. Ett kärlekens tyranni!

Robert. Ja, min fröken, ett välmeningens raseri! — Jag gick ännu längre; jag *tvang* henne slutligen att skrifva en biljett, full af de ömmaste uttryck. Jag befallde, hon gret och skref, skref — en osanning. Ja, mitt herrskap, hon har aldrig ett enda ögonblick för honom hyst andra känslor än högaktningens, och hon är förtjust af att nu se honom tillhöra en annan. Det är endast jag, som blifvit sviken i mina förhoppningar. Jag har gått för långt, jag vet det, men min dröm var så skön!

Malvina. Det är rörande!

Robert. Ser ni, mina vänner, hvarje menniska fick på sin lott en viss portion dårskap, och lifvet är en beständig omskakning af våra beståndsdelar. Härigenom händer det understundom, att äfven dårskapen kommer att flyta ofvanpå, och vid sådana tillfällen är det naturligt, att vi också handla som dårar. Jag har gjort det, men en ny omskakning har åter egt rum, och jag är nu högst belåten med den vändning, saken tagit. Jag önskar

dig lycka i din blifvande förening, min käre Gustaf (*skakar hans hand.*) Jag gick miste om en svåger efter mitt sinne, men hoppas, att jag ännu eger min gamla vän i behåll!

Laura. Emottag äfven min lyckönskan, baron Gustaf; jag känner mig för tillfället något illamående, men jag försäkrar er, jag har bara ondt i hufvudet och alls icke i hjertat!

Görgodt. Det går bra, händelserna utveckla sig till allmän belåtenhet.

Gustaf (*tryckande Johannas hand.*) En himmelsk belåtenhet!

Robert (*afsides.*) Jo, en skön belåtenhet!

Görgodt. Icke sannt, herr Leonard?

Leonard (*betydelsefullt.*) Visserligen, allmän belåtenhet!

Görgodt (*förtroligt till Leonard.*) Ser ni, jag räddade ändå er vän! — (*till Malvina.*) Min fröken, vi kunna sannerligen vara stolta, ty all denna lycka, som vi se omkring oss, det är dock egentligen *vårt* verk. — Jag vördar er, fröken Malvina, jag tycker om er, ja, jag tycker om er (*kysser hennes hand*) — men jag tycker ännu mer om mitt oberoende ungkarlslif.

En Betjent (*slår upp dörrarna till höger.*) Bordet är serveradt!

Görgodt. Skönt, min hederlige Pettersson! — (*afsides.*) Det osar kapun!

Gustaf. Min mor väntar oss i matsalen. Förmiddagen har varit orolig, jag hoppas att middagen skall bli hennes gäster välkommen (*bjuder Johanna sin arm.*)

Görgodt. En god gerning är den bästa aptit-sup i verlden. — Får jag den äran? (*bjuder armen åt Malvina.*)

LAURA (*emottager med ett förbindligt leende Leonards arm — afsides.*) Den förhatliga menniskan!

ROBERT. *Tyrannen* får gå ensam! (*afsides*) aldrig reser jag mera åt landet!

GÖRGODT. Jag tycker om det här; må vi alltid ha skäl att vara nöjda med *Våra vänner!*

(Ridån faller.)

EN ALLTFÖR LYCKLIG MAN.

Komedi i 1 Akt.

(Uppförd första gången på Mindre teatern i Stockholm den 9 Maj 1859.)

PERSONERNA:

ADAM NORDENBO, kapitalist.
AUGUSTA, hans hustru.
IDA, hennes slägtinge.
HENRIK WETTERVIND.
MALTE WETTERVIND.

Teatern föreställer trädgården framför ett vackert landtställe på Djurgården vid Stockholm. Buskar, spalier och grupper af blommor. Till höger en trädgårdssoffa och bord framför en blomsterhäck. Under träden till venster också en soffa och bord. I fonden synes en vik af saltsjön.

Första Scenen.

-ADAM. AUGUSTA. (*Adam sitter sofvande i soffhörnet till venster, hållande en tobakspipa i handen; på bordet framför honom en bägare med öl och bredvid honom ett metspö. Augusta, stående bakom den slumrande, bortjagar med sin näsduk flugorna från hans grannskap.*)

Augusta. Ack, hvad de flugorna äro stygga, som icke vilja lemna honom i fred! (*Adam snarkar.*) Gudskelof, nu tror jag, att han har somnat; måtte han få vara ostörd! (*Sätter sig på soffan till höger och återtager sitt handarbete.*)

Andra Scenen.

DE FÖRRA. IDA.

Augusta. Välkommen tillbaka från din promenad!

Ida. Hvilken skön dag, och hvad här är vackert öfverallt! (*Sätter sig att arbeta bredvid Augusta.*)

Augusta. Men om vi icke snart få regn, blir det missväxt i trädgården; spenaten gulnar redan.

Ida. Stor sak, blott blommorna dofta och foglarna sjunga.

Augusta. Du älskar landet.

Ida. Der nere på min salig fars prestgård i Westergöthland var visserligen icke på långt när så vackert som här; men det är dock der, som jag lärt mig att älska naturen med glädje — en glädje, som jag tror skulle kunna trotsa till och med alla husmoderliga bekymmer.

Augusta. Ack, när man blir gift, har man så mycket att tänka på, så mycket att ansvara för.

Ida. Och så många onödiga bekymmer, min goda Augusta.

Augusta. När sommarhimmeln är klar, är kanske mannens lynne mulet, och när ängarna blomstra, ligga måhända barnen i messlingen.

Ida. Men den, som tar lifvet rätt, tar lifvet lätt, sade alltid min gamle far, som hade så stor familj och så magert pastorat.

Augusta (*lyssnande.*) Jag tyckte mig höra någon komma.

Ida (*reser sig upp och går några steg åt sidan.*) Det är en herre. Han styr kosan ner åt sjön.

Augusta. Han har grå hatt!

Ida. Och mörkt hår.

Augusta. Ack, det är återigen han.

Ida. Men du känner honom då? (*Sätter sig åter.*)

(*Adam tappar tobakspipan på marken, gäspar och sträcker på sig.*)

Augusta. Tyst, tyst, min man vaknar!

Adam. Hvad befalles?

Augusta. Ingenting.

Adam. Nå, det kunde jag veta förut. Ingenting och ingenting, och beständigt ingenting — det är detta, som man kallar ett lyckligt hvardagslif. (*Gäspar.*)

Augusta. Ida och jag talade blott om, att dagen är så herrlig, så lugn . . .

Adam. Ja, nog är här lugnt alltid, det må jag bäst veta, som återigen sofvit bort en timma af dagen. Hela mitt hem är liksom en sängkammare, der allting säger: god natt, sof godt! — der prosan sjunger sin evinnerliga vaggsång och små-bekymren gnaga som råttungar bakom tapeten. Men aldrig blir jag väckt af några storartade knall-effekter, aldrig slår man larm på min post.

Augusta. Min käre man!

Adam. Min kära hustru! — och tillsammans spisa vi tråkighetens fadda hafresoppa till morgon, middag och qväll. Jo, det är muntert. (*Gäspar.*)

Augusta. Vill du hafva sparris till middagen, min gubbe lille?

Adam. Gif mig aptit, det är bättre.

Ida. Min käre onkel måtte haft obehagliga drömmar.

Adam. Nej, än värre, inga drömmar alls.

Ida. Så beklagligt!

Adam. Ja, vet hon hvad, min lilla mamsell, sådant kan verkligen vara beklagligt för en man, skapad för ett mera romantiskt tidehvarf, än det närvarande. Alla själar äro icke randade efter samma vestgöthamönster, skall jag säga henne. Somliga önska icke bättre än att vegetera i enformighetens ostörda frid, men andra längta efter stormar och äfventyr.

Ida. Och ni är en af dessa senare?

Adam. Jag är en man, som behöfde ett händelserikt lif och storartade känslosvall. (*Reser sig upp.*) Du skulle sett mig i min ungdom. Jag var smärt som en vidja, liflig som en eld. I blicken flammade mod och

lefnadslust, kring läpparna skiftade sprittande skämt och brinnande allvar. Icke sannt Augusta, jag såg ut som en man, hvilken det är en stolthet att älska?

Augusta. Jo visst, och jag älskade dig också, liksom jag gör ännu.

Adam. Ah, nu är det en annan sak, nu sker det af gammal vana, derför att det är din pligt, derför att det brukas i vårt land, att en hustru alltid älskar sin man, hurudan han än må vara.

Augusta. Jag tycker, att du blifvit hes; du borde dricka bröst-thé.

Adam. Aterigen bröst-thé! Om det vore möjligt att misstänka dig för något hemligt förbund, så skulle jag tro, att det vore med en apothekare. När jag talar om känslor, kommer du med medikamenter. (*Till Ida.*) Vet du, hvad som förderfvade min lycka?

Ida. Förmodligen att ni blef gift.

Adam. Nej, att moster Ulla dog.

Ida. Men moster Ulla var ju fyllda nittio år och både döf och blind?

Adam. Men hon lemnade efter sig trehundra tusen riksdaler, och jag var hennes ende arfvinge.

Ida. Förlåt, att jag glömde ett sådant missöde.

Adam. En man, som eger trehundra tusen riksdaler, har en ställning i samhället, en värdighet att uppbära, som icke tillåter honom att hängifva sig åt fantastiska drömmar. Jag behöfde icke arbeta mera, jag kunde lefva på mina räntor. Jag behöfde icke vara äregirig, alla menniskor lyfte på hatten för mina kapitaler. I mina fattiga dagar egde jag så många romantiska sinnesrörelser, som jag ville önska mig. Jag älskade den ena skönheten efter den andra, men ingen ville ha den medellösa stackarn. Det vankades korgar, försakelser och hjerteqval till öfverflöd. Men för den rike mannen kru-

sade hela verlden, och alla förståndiga mödrar nöpo sina döttrar i armen, om de icke visade mig sitt aldra vackraste leende. Det hade nu blifvit nästan en skyldighet att gifta mig; jag följde min böjelse också, det förstås. Nåväl, jag friade. Ja, Gudbevars, tackar ödmjukast, mycket gerna! Icke den ringaste svårighet lade sig i vägen för mina önskningar. Inga grymma fäder att beveka, inga rivaler att sticka ihjäl. Och det blef bosättning, utan bekymmer, det blef bröllop, utan scener, det blef ja, det blef, som det är.

Ida. Men hvad har ni då att klaga öfver, bäste onkel; är ni icke den lyckligaste af alla män, har ni icke en hustru, som . . .

Augusta. Som oaktadt sina många, stora fel . . .

Adam. Nej, du har inga fel alls, och det är just felet.

Augusta. Men jag försäkrar dig, min gode man . . .

Adam. Hjelper icke! Du är, Gudnås, ett riktigt praktexemplar af hvad man kallar en förträfflig hustru. Men saken är den, att hela äktenskapet hos oss är, rent ut sagdt, en mycket tråkig tillställning.

Ida. Måhända isynnerhet för hustrurna.

Adam. Tacka vill jag i Italien eller Frankrike, der är det annat slag; der hafva de äkta makarne icke ro hvarken natt eller dag. Frun är svartsjuk på en dansös, herrn på sin bästa vän. Den ena intrigen aflöser den andra, och hvardagslifvet är fullt af herrliga möten, kärleksbiljetter, öfverraskningar, dueller, skakande uppträden och ljufva försoningar. På det viset hållas känslorna vakna och lifvet får omvexling. Men hos oss gifves inom ett väl rangeradt äktenskap inga andra uppträden, än då maten blifvit vidbränd eller pigan slagit sönder en thékopp.

Ida. Men hvarför ställer ni icke sjelf till något mera interessant?

Adam. Jag har nog försökt, men det låter sig inte göra. Min hustru har icke haft några betänkligheter vid att till dagligt sällskap skaffa mig en af sina slägtingar, en ung, vacker, älskvärd flicka.

Ida. Er ödmjuka tjenarinna, min elegante onkel.

Adam. Pass på, tänkte jag, här är nu ändtligen en situation att göra någonting af; och under åtta dagars tid visade jag denna unga flicka all den uppmärksamhet, alla dessa betydelsefulla utmärkelser, som en hustru, hvilken verkligen älskar sin man, icke gerna låter sig nöja med. Men min förträffliga Augusta lät icke störa sig i sitt goda lugn. Jag utbredde mig i lifliga loftal öfver vänninnans vackra ögon och behagliga väsen. Min hustru färklarade härvid, att det var mycket roligt, att jag tyckte om hennes slägting, och att vi måste göra allt, för att förmå henne att stanna qvar i vårt hus. Jag gick än längre. En natt, då jag låtsade sofva, framhviskade jag, liksom i drömmen, hennes namn. Nå, hvad blef följden?

Ida. Augusta skrattade förmodligen?

Adam. Ja tänk, hon skrattade verkligen! Och då jag frågade henne, om hon icke kände tecken till svartsjuka, svarade hon helt naivt, att sådant aldrig kunde falla henne in, — hvarefter hon vände sig om och somnade på andra sidan!

Ida. Och så var det slut med den romanen.

Adam. Platt slut!... Hvad skall man taga sig till, då man fått ärfva trehundra tusen riksdaler, och har en hustru, som det aldrig kall falla in att bli svartsjuk? — Åh, det är förfärligt! — Se huru fet jag blifvit; detta är också en olycka utan romantik.

Ida. Hör på onkel, hvad skall ni väl säga om er hustru en vacker dag å sin sida stämde upp samma klagomål öfver *er* brist på svartsjuka?

Adam. Jag skulle säga henne, att hon misstagit sig.

Ida. Men om hon bevisade motsatsen.

Adam. Skönt, då skulle jag visa, att jag kan rasa som en Othello. (*Deklamerar med pathos.*)

"O att jag förr
En ödla vore djupt i jordens kula,
Än någon vrå utaf min kärlekshydda
Hör andra till!"

Ah, sådana kraftord friska upp ett dufvet sinne!

Ida (*stiger upp och sätter Adams hatt på sitt hufvud.*) Föreställ er en ung man med grå hatt och svart hår. (*Lägger ena handen på sitt hjerta och kastar med den andra slängkyssar åt Augusta.*)

Adam. En man, säger du, med svart hatt och grått hår?

Ida. Nej, tvärtom, onkel lille, och det är mycket värre!

Augusta (*med oro till Ida.*) För allt i verlden, inget barnsligt gyckel.

Adam. Och Augusta blir förlägen! Hahaha, icke illa speladt, men snaran är för grof för mig. Hör på, jag har varit gift i sex år, och hvarje morgon på slaget sju blifvit väckt med samma: god morgon, min gubbe lille! och så lilla pussen och klappen under hakan. Man är icke så punktlig, om man drömmer om andra hattar och andra lockar än sin mans.

Ida. Nåväl, följ er öfvertygelse; brumma öfver lifvet och meta era aborrar i god ro.

Adam. Ja väl, mina aborrar! . . . (*Tömmer hvad som finnes qvar i ölglaset och tar sitt metspö.*) Farväl så länge!

Augusta. Sätt dig icke på något fuktigt ställe; kom ihåg din rheumatism.

Adam. Du glömmer aldrig mina svaga sidor, och har alltid så ljufva hågkomster att lifva! — Se der en lyckans gunstling, säger verlden och pekar på mig. Verlden är bra dum ändå! — Det fordras väl annat för att vara en lycklig man än att dricka öl och meta aborrar. Farväl mina damer! (*Går med långsamma steg och med metspöet på axeln ned åt sjön, derunder sjungande en vaggvisa.*)

Tredje Scenen.

IDA. AUGUSTA.

Ida. Att det skall vara så svårt att vara nöjd här i verlden, så svårt att — att . . .

Augusta. Hvad menar du?

Ida (*hviskande.*) Att tukta sin man.

Augusta. Adam är så god. Det är hos honom blott en vana att klaga öfver sitt öde; men hans missnöje ligger endast i orden, ej i hjertat.

Ida. Det är i alla fall en afskyvärd ovana att förstöra både sin egen och andras trefnad. Du har skämt bort honom, kära Augusta, det är felet.

Augusta (*stiger upp.*) Jag skall säga dig, man känner icke karlarne, förr än man blifvit gift.

Ida. Jo bevars, jag känner dem mycket väl, och har för länge sedan till punkt och pricka gjort upp för mig sjelf, huru jag en gång skall behandla min kära man. Skulle jag icke tänkt på den saken, jag; jag har ju redan skänkt bort mitt hjerta.

Augusta. Väl icke för beständigt ändå?

Ida. Jo, för hela lifvet.

Augusta. Det har jag aldrig förr hört omtalas.

Ida. Mitt hjertas historia är snart berättad. I min fars hus kom ofta en ung student, en vän till mina bröder, glad, frimodig, god, ädel, och för öfrigt rik på förhoppningar, men fattig på guld. Vi lefde förtroligt tillsammans, som syskon. I skämt och allvar värmdes vår tillgifvenhet, under klara sommardagar, under långa vinteraftnar. Väl gnabbades vi stundom litet smått, men det var blott för att pröfva hvarandra. Aldrig var skogen vackrare, än då jag vandrade der vid hans sida; aldrig glimmade de månbelysta snöfälten herrligare, än då vi betraktade dem tillsammans. Ingen blomma var mig kärare än den, som blifvit plockad af hans hand, ingen poesi ljufvare än den, som upplästes af hans mun. Han var med i allt, hvad midsommarsglädjen och julfröjden egde bäst. Men du förstår, det går icke an att vara student i alla sina dagar. Henrik tog sin examen. Förbi var det nu med de kära ferierna. Han kom ännu en gång till prestgården, för att säga oss ett långt farväl, innan han begaf sig ut i verlden. Skjutskärran stod redan för dörren och kappsäcken var utburen — en mycket liten kappsäck ändå — nu tryckte han min hand och sade varmt och innerligt. Var icke ledsen, min flicka. Det är icke min lycka, jag går att söka, ty den finnes blott hos dig; det är min framtida utkomst, jag vill vinna. När jag en gång fått en inkomst, tillräcklig för oss båda, då söker jag upp dig igen, och jag är säker på, att du väntar mig troget. Farväl, ropade han ännu en gång, då han for ut genom gårdsgrinden, jag känner på mig, att jag blir minst borgmästare, innan jag dör.

Augusta. Och du har icke återsett honom sedan?

Ida. Nej, min far dog kort derefter, och hela vår familj blef skingrad.

Augusta. Mer än fem år äro sedan dess förflutna.

Ida. Jag har, som du vet, tillbragt dessa år än här och än der, hos slägtingar och bekanta, och vet icke en gång, hvar den käre barndomsvännen för närvarande uppehåller sig.

Augusta. Men du väntar honom ändå?

Ida. Naturligtvis, jag väntar honom, hur länge han än må dröja!

Augusta. Åh, det der är bara romantiska griller, mitt barn.

Ida. Stackars min Augusta, du har inga romantiska griller, du! . . .

Augusta. Jag har mina ansvarsfulla pligter att fylla, och finner deruti min tillfredsställelse.

Ida. Men det är sannt, också du har dina små hemligheter. Hur var det med den der herrn i grå hatten? Fram med sanningen, min fru!

Augusta. Åh, en mycket dum historia.

Ida. Således ändå en historia; ser man på bara!

Augusta. Hvad tycks! Sedan några dagar tillbaka har jag ofta, när jag ensam suttit här ute i trädgården och arbetat, blifvit öfverraskad af en främling, som betraktat mig med en temmeligen näsvis uppmärksamhet. Han har visserligen icke haft den djerfheten att tilltala mig, men han har smugit omkring som en spion, och hvar gång han märkt, att jag blifvit honom varse, har han tagit till flygten med en brådska, som ger tillkänna, att han sjelf är medveten om det opassande i sitt uppförande.

Ida. När man har ett sommarnöje nära hufvudstaden, blir man ofta störd af nyfikna lustvandrare, och om man sedan sjelf är en ung och vacker fru, får man ursägta, i fall de egna behagen ådraga sig mera beundran än sjelfva naturen.

Augusta. Men att komma igen så ofta, det är dock oförskämdt! Och dessutom inträffade det i går, att då jag återvände hit till min vanliga plats, der jag qvarlemnat min sykorg, fann jag i densamma en vacker bukett.

Ida. Väl icke någon liten biljett också?

Augusta. Det var väl nog med bara blommorna! Och de voro bestämdt ditlagda af den okände, som jag några ögonblick förut sett skymta fram bakom träden.

Ida. Men detta äfventyr kommer ju förträffligt till pass, för att skänka din man en så lifligt efterlängtad förströelse.

Augusta. Hvad tänker du på, jag skulle nedlåta mig till en intrig!

Ida. Ja, efter han icke önskar något bättre.

Augusta. Jag ber dig, tala icke derom, det vore stridande mot min pligt, oförenligt med min värdighet. Och dessutom anar du icke, huru endast skuggan af en misstanke skulle göra min man olycklig.

Ida (*afsides.*) Åh, det kunde han väl förtjena!

Augusta. Saken har redan gått för långt och måste hafva ett slut.

Ida. Du kanske vill, att jag skall visa din envise beundrare på porten? . . .

Augusta. Om det bara ginge an, men . . .

Ida. Var icke rädd, det skall nog gå för sig. Just nu är den tiden, då du vanligtvis brukar vara här ensam. Jag skall intaga din plats, och om han kommer igen, skall jag nog få någon anledning att på ett höfligt sätt låta honom veta, att vår trädgård icke är någon allmän promenadplats.

Augusta. Förträffligt; om jag bara tordes lemna dig.

Ida. Hvarför icke! Låna mig blott din negligée, så att gunstig herrn åtminstone i början må tro, att han

funnit den han söker. (*Sätter på sig Augustas negligée.*) Ah, hvad en mössa styrker modet!

AUGUSTA. Och du tror verkligen, att jag kan aflägsna mig?

IDA. Med Minervas kask på mitt hufvud trotsar jag alla verldens dårar! (*Intager Augustas förra plats.*)

AUGUSTA. Nåväl, för min mans frid! (*går.*)

Fjerde Scenen.

IDA. Sedan HENRIK.

IDA (*under det hon arbetar.*) Hvad hon är god, min kära Augusta, hvad hon är undergifven och tålmodig! Guld har hon i hjertat; ack, om hon bara hade litet mer skinn på näsan!... Icke försummar hon att säga: "som du vill, min gubbe lille," men aldrig hör jag henne tilllägga, hvar "skåpet skall stå" — och derför blir det också ställdt derefter. (*Henrik inträder på bakgrunden af scenen, stannar, betraktande anläggningarne kring byggningen och utsigten åt sjön.*) Seså, nu kommer beundrarn; jag hör hans steg bakom mig. Åh, hvad mitt hjerta börjar att slå, just nu, då det gäller att vara kallblodig.

HENRIK (*för sig sjelf, ännu i bakgrunden.*) Ett rätt vackert ställe, det kan icke nekas! Men jag för min del tycker mycket bättre om en liten gammaldags, hemmagjord, äkta svensk herregård. Byggningen skall vara rödfärgad, med högt tegeltak. Det skall finnas hundkoja vid grinden, kastanier på gården och krusbärsbuskar i trädgården. Råg-åkrarna skola sträcka sig ända fram till husknuten. Långa väfvar skola ligga på bleke nedanför kullen, der bikuporna stå. Man skall höra, huru korna råma och fåren bräka, och på förstuguqvisten skall sitta

— ja, nog vet jag, hvem der skall sitta! . . . (*Fortsätter sagta sin väg och försvinner bakom några buskar.*)

Ida. Jag tror, han pratar för sig sjelf. Men hör jag rätt, han aflägsnar sig redan! (*Stiger upp och ser efter Henrik.*) Han betraktar några blommor. Den skälmen, liksom det vore för blommornas skull, som han kommer hit hvarenda dag! . . . Ah, han vänder åter! — Men ser jag rätt. — O min Gud! det är ju Henrik! Ja, det är han, det är han! . . . (*Gör en åtbörd att vilja springa honom till mötes, men hejdar sig hastigt; med smärta.*) Och han kommer hit för att söka *en annan!* Jaså, min herre, jag förstår alltihop; det är så man låter *mig* vänta! . . . Men nej, nej, jag skall icke gråta ändå! (*Hon återtager sin plats och sitt arbete.*)

Henrik (*framträder på scenen, men utan att märka Idas närvaro.*) Här är rätt fint och städadt öfverallt, men ser tråkigt ut i alla fall. (*Ser på sitt ur.*) Ännu är det för tidigt att möta farbror Malte på Hasselbacken. Jag tror, att jag gör en tur bortåt Djurgårdsbrunn; det är så roligt att gå i det gröna och tänka på sin bosättning. Ah, du lilla trefliga tanke, så full af kastruller, koppar och fat! (*Blir varse Ida.*) För tusan, ett fruntimmer; jag har burit mig dumt åt! (*Helsar vördnadsfullt.*) Förlåt, min fru, men jag märkte icke er närvaro.

Ida (*med tillkämpad värdighet.*) Ni har förmodligen tagit miste om vägen, min herre.

Henrik (*med förtjusning.*) Åh, hvilket lyckligt möte, min kära, kära Ida! . . .

Ida (*som förut.*) Gångstigen till höger leder åter ut på *allmänna* promenaden.

Henrik (*förvånad.*) Hvad befalles?

Ida. Till höger, min herre.

Henrik. Det är godt och väl, men — (*läggande handen på hjertat*) men här till venster!

Ida. Den vägen är icke öppen för främlingar.

Henrik. Men jag förstår icke, hvad detta skall betyda! (*afsides.*) Ah, hon är ju klädd i negligée. Så dum jag varit i fem långa år, och mycket längre ändå! (*Högt, med köld.*) Min fru!

Ida. Min herre!

Henrik. Jag märker, att jag icke har den äran att vara igenkänd.

Ida. Jo kors, vid närmare påseende.

Henrik. Men det är mycket längesedan, vi sågo hvarandra senast.

Ida. Och på den tiden har stora förändringar egt rum.

Henrik. Utan tvifvel!

Ida. Till exempel . . .

Henrik. Till exempel — giftermål.

Ida. Ni har också blifvit en lycklig äkta man måhända? . . .

Henrik (*afsides.*) Den hjertlösa! (*Högt.*) Mycket lycklig!

Ida (*afsides.*) Och jag, som var så säker i min väntan. (*Högt.*) Jag lyckönskar er, som en gammal vän!

Henrik. Tackar förbindligast!

Ida. Både er och — er hustru.

Henrik. Ja men Gudskelof, hon har icke skäl att klaga. Jag älskar henne af hela mitt hjerta.

Ida. Naturligtvis!

Henrik. Ja, jag riktigt afgudar henne. Vacker är hon som en engel, och god och öm öfver all beskrifning. Jag skulle icke kunna lefva en dag utan henne.

Ida. Och likväl kommer ni nu så ensam?

Henrik. Tyvärr. Hon har ett tillfälligt förhinder. Men också ni sitter så helt allena. Er herr man är måhända icke hemma.

Ida. Nej, jag vet icke rätt, hvar jag har honom för närvarande.

Henrik. Förmodligen väntar ni honom med hjertlig oro?

Ida. Visst icke. Han är en af de män, som aldrig gifva sin hustru anledning till någon oro. Alla äro nog icke sådana.

Henrik. Bevars, jag beundrar honom redan.

Ida. Han är så samvetsgrann, så trofast.

Henrik. Alldeles som min hustru. Men måhända faller jag er besvärlig?

Ida. På intet sätt. Det går ju an att taga plats, om ni behagar!

Henrik (*sätter sig i soffan till venster, afsides.*) Ett serdeles angenämt möte, det kan icke nekas. (*En stunds tystnad.*)

Ida. Yttrade ni något, min herre?

Henrik. Jag betraktar naturen. Ni har ett ganska vackert hem, min fru!

Ida. Också trifs jag här förträffligt öfver sommarn. Om vintern bo vi i Stockholm.

Henrik. Jag för min del tycker icke om hufvudstaden, derför har jag också köpt mig en landtegendom, en stor, präktig egendom, ett riktigt slott, med underlydande femtio hela hemman, ofantliga skogar och förträffliga väderqvarnar.

Ida. Ni är således en rik man nu för tiden.

Henrik. Ganska välbehållen åtminstone.

Ida. Naturligtvis fick ni en betydlig hemgift?

Henrik. Rätt betydlig; och sedan har jag gjort lyckliga affärer, vunnit högsta vinsten på Hamburger-Lotteri o. s. v. Men det kostar mycket att lefva nu för tiden. Lyxen stiger med hvarje dag. Man måste uppehålla sin ställning inom samhället, resa utrikes, besöka

brunnar och bad, och när då familjen är stor — jag har redan fyra barn.

Ida. Så!

Henrik. De älskvärdaste barn i verlden. Och ni, min fru?

Ida (*med förlägenhet.*) Några stycken, jag också.

Henrik. Åh, det är skönt!... Tycker ni icke, att det är roligt att hafva snälla barn?

Ida. Obeskrifligt!

Henrik. Och när man så sitter vid sin trefliga aftonbrasa, omgifven af allt, som man har kärt, då njuter man lifvets enda, sanna, reela lycka, i jemförelse med hvilken alla öfverspända ungdomsdrömmar förefalla som idel dårskaper.

Ida. Det är alldeles min egen erfarenhet. Dessa luftslott, som vi byggde — jag menar, som man bygger i allmänhet, innan man ännu känner verlden och menniskorna, de äro just att skratta åt.

Henrik. Ja, just att skratta åt, hahaha! Det gläder mig mycket att vi komma så väl öfverens i våra tycken. För att vara lycklig, måste man först och främst vara rik, mycket rik.

Ida. Endast enfalden tror, att kärlek är rikedom nog.

Henrik. Och sedan måste man vara sansad, klok, praktisk.

Ida. Aldrig låta hänföra sig af sina känslor, och förjaga till och med minnet af sina fordna svärmerier.

Henrik. Det är dock rätt lustigt att emellanåt tänka tillbaka på sin första, dåraktiga ungdom, med alla dess fantasier och förhoppningar. Man är t. ex. ung student, som isynnerhet studerat mycket poesi. Man kommer på besök ut på landet, får se en ung, vacker flicka, och blir genast förälskad.

Ida. Och flickan har knappt varit utom socknen. Hon tror, att den unge studenten är ett ideal af alla de fullkomligheter, som hon skattar högst.

Henrik. Så dåraktigt!

Ida. Hon har endast läst gammalmodiga romaner, der man älskar hvarandra från början till slut, och der troheten segrande genomgår alla prof.

Henrik. De tala icke ett ord om sina ömma känslor, men de förstå hvarandra ändå. Det faller icke den förälskade ynglingen in att sträcka upp sig i svart frack och hvit halsduk, som det tillkommer en ordentlig friare; han vet, att den skönas hjerta redan är hans, och han tror att hjertat och handen följas åt.

Ida. Ingen misstanke, inga tvifvel.

Henrik. Intet moln skymmer den lyckliges framtidshimmel; den hvälfver sig så hög och klar, och tankarna flyga ut, som vårens lärkor, att jubla öfver ett lif, fullt af kärlek och glädje. (*Reser sig upp; med mer och mer stigande hänförelse.*) Han vandrar vid sin flickas sida i skogen, en högväxt tallskog. Här finnes icke söderns yppighet, som berusar sinnena, här finnes nordens friskhet och allvar, här doftar så herrligt.

Ida (*lemnar också sin plats i stigande hänförelse.*) Här susar så melodiskt!

Henrik. Vägen kröker sig längs brädden af en sorlande bäck; de komma till höjden af en liten kulle . . .

Ida. Nedanför ligger insjön så spegelblank, björklädda holmar simma på dess yta, och vid närmaste vik höjer den gamla kyrkan sitt gyllene kors, som en välsignelse öfver nejden.

Henrik. Det är en tafla, vid hvilken man blir varm om hjertat, och vid hvilken alla flärdfulla begär slockna. En trofast själ att älska, en egen härd att hoppas . . .

(*fattar Idas hand*) en liten hand att smeka... O, min ungdomsdröm! (*kysser hennes hand.*)

Ida. Henrik!

Henrik (*omfamnar henne.*) Din, som fordom!

Ida. Mitt hjerta bedrog mig då icke! (*Sliter sig ur hans omfamning.*) Hvad gör jag... Ack, hvilken grym lek!

Henrik. Ida, hör mig!

Ida. Nej, farväl, farväl för alltid. — Jag vill glömma och förlåta! (*skyndar ut.*)

Henrik. I vår kärleks namn, stanna qvar! — Hon går — hon flyr mig... (*Eftersinnande.*) Hvad är nu detta, ett sorgespel eller blott en komedi? — Hvad är dröm, hvad är verklighet; hvad är sanning, hvad är skämt? Ida älskar mig ännu, men hon tillhör en annan. — Hvarför har jag då sträfvat; hvartill gagnar mig nu min nya tjenst — och bosättningen, som skulle blifva så nätt! — Man hade sagt mig, att Ida vistades någonstädes hos sina slägtingar i Westergöthland, jag stod just färdig att fara för att söka upp henne, och jag finner henne här — gift — gift... Ah, trolöshet, du är den lägsta af alla brott!... Men han, som *köpt* henne, hvar är han, att jag må få säga honom sanningen och straffa honom med mitt förakt? (*Drager sig närmare fonden och ser åt sjön.*) Skulle det vara han, som kommer der nere vid sjön? — Han ser mig just sådan ut. — Ah, min herre, ni kommer just lagom, för att stå till ansvar inför en gammal fordringsegare! (*Vänder sig om och står ansigte mot ansigte med Malte Wettervind, som smygande inkommit bakom honom och sjelf utan att märka någon.*)

Femte Scenen.

HENRIK. MALTE.

Båda (*öfverraskade af det oförmodade mötet.*) För tusan!

Malte. Du här?

Henrik. Och ni farbror?

Malte. Nå ja, hvarför icke här så väl som annorstädes?

Henrik. Alldeles det ja, här är rätt vackert!

Malte. Man älskar den sköna naturen, man promenerar sig, man får ett angenämt möte, mycket angenämt. (*Skakar Henriks hand. Afsides.*) Jag önskar honom dit pepparn växer.

Henrik. Men jag tyckte, att farbror sade sig vara upptagen för förmiddagen.

Malte. Visserligen. Jag har varit mycket upptagen och jag är det ännu. — Jag skall tala vid någon på Manilla.

Henrik. Med de döfstumma?

Malte. Jag skulle tro, att jag får tala med hvem jag vill. Lika godt, vi råkas på Hasselbacken, och der skola vi dricka ett glas för din utnämning. Jag gratulerar *herr borgmästarn;* du har gjort en hastig lycka.

Henrik. Just en skön lycka!

Malte. Skulle du redan vara missbelåten? Du ser så betryckt ut.

Henrik. Det kommer sig af den nya värdigheten; man är alltid så betryckt på samhällets höjder. Men vet farbror händelsevis, hvem som rår om detta ställe?

Malte. Jag är ju en främling på orten så väl som du. Men denna lilla trädgård behagar mig emellertid obeskrifligt, det är visst och sannt.

Henrik. Mig förefaller det dock, som om hela anläggningen vore ställd på skryt. Säkert bor här någon penningdryg Stockholms-grossör.

Malte. Som har en förtjusande dotter eller pupill?

Henrik. Det är omöjligt! — Se hur sjelfva blommorna här se sturska och högfärdiga ut. — Men jag får icke uppehålla farbror längre; ni ernar er ju till Manilla. (*Afsides.*) Om han bara ville gå sin väg!

Malte. Ja, jag skyndar på ögonblicket; jag har verkligen brådt. Farväl så länge!

Henrik. Farväl, farväl! (*De skaka hvarandras händer; men aflägsna sig icke.*)

Malte. Fortsätt du din väg. Här är så skönt, isynnerhet ett stycke längre bort; så mycket att se och beundra.

Henrik. Nej, jag afskyr hela Djurgården; här finnes blott flärd och prål, men ingen ärlig natur.

Malte. Har du varit i Frisens park?

Henrik. Odrägligt der också!

Malte. Har du sett den stora urnan på Rosendal?

Henrik. Hvem har icke sett den krukan.

Malte. Men det bör du göra om igen. Maken får man söka efter.

Henrik (*afsides.*) Ja, det är just *maken* jag söker!

Malte. Som sagdt är, farväl! Roligt att vi råkades så här oförmodadt. Vi träffas åter på Hasselbacken.

Henrik. Må göra, jag går! (*afsides.*) Nej, jag går *icke*, förr än jag fått råka hennes man.

Malte. Farväl, brorson!

Henrik. Farväl, farbror! (*Förnyade handskakningar. Båda aflägsna sig åt olika håll.*)

Sjette Scenen.

MALTE. (*Inträder åter, smygande försigtigt och med spejande blickar, från samma sida, åt hvilken han utgått.*)

— Gud ske lof, han är borta!... Men hon är ännu icke här!... Tick, tick, tick!... Ah, du gamla hjerta, hvad denna rörelse gör dig rasande godt! (*Upptar ur sin rockficka en snusdosa och betraktar bilden på locket.*) Märkvärdigt var det i alla fall, att jag dock en gång skulle finna i verkligheten dessa drag, som jag älskat allt sedan min barndom och som jag så länge sökt förgäfves. Sådana ögon, sådan panna, sådant hår såg jag väl många gånger, men aldrig samladt i en fysionomi, och den lilla kröken på näsan fattades alltid. Men nu har jag ändtligen hela samlingen komplett. Ja, roligt är det, innerligen roligt — bara det icke vore så oroligt! — Det förefaller mig, som om jag vore ute för att röfva posten, och bara det prasslar i löfven... (*hoppar till af förskräckelse.*) Tyst, tyst, någon kommer! (*Lyssnar.*) Det är hon! Denna gången skall jag laga, att jag får se henne riktigt på nära håll. (*Stoppar in sin dosa och gömmer sig bakom häcken till höger, framför hvilken soffan är placerad.*)

Sjunde Scenen.

MALTE. ADAM.

Malte (*afsides, gömd bakom häcken.*) Jag känner igen denna lätta, sylfidiska gång!

Adam (*återkommer från fisket, sätter sig på soffan till höger.*) Hvad de aborrarna äro dumma, som icke kunna begripa, att deras bestämmelse är att blifva uppätna!... Men det finnes ingen pligtkänsla i naturen!... Der komma de blott och nosa på kroken, men kila sedan genast

sin väg, under ohöfliga åtbörder med stjerten, liksom om det icke kunde anstå dem att få vara med vid mitt bord; kantänka herrskapet! Halfstekt har jag också blifvit der nere i solbaddet. Uff, hvad det är varmt! (*Lyfter på sin hatt, som faller bakom häcken.*) Hvad skall jag nu göra hela långa dagen? Du är lycklig, min bror, säger man, du har ett så vackert sommarnöje. Ack, finns det väl någonting mera tråkigt än ett sommarnöje! Denna naturens stillhet, denna landtliga frid, som poeterna aldrig upphöra att besjunga — åh, det är odrägligt, det skall jag säga dem på rena prosan. Men hvar håller Augusta hus? Den qvinliga finkänsligheten borde säga henne, att det icke är rätt gjordt att låta sin man sitta här allena, ett rof för blodtörstiga myggor och tärande melankoli. (*Har under dessa ord sträckt handen bakom häcken, för att upptaga sin hatt; tager i stället Maltes, hvilken han sätter på hufvudet, men icke får att passa.*) Jag tror, fan har farit antingen i hatten eller hufvudet! (*betraktar hatten.*) Det är ju icke min — hvad är detta för trolleri! — (*Stiger upp, vänder sig om och söker bakom häcken.*) Hvad för något — en karl! — Wer da!

Malte (*reser sig upp, i stor förlägenhet.*) Mjuka tjenare . . . Jag har den äran . . .

Adam. Ni har den äran att ligga på lur, tror jag.

Malte (*som förut.*) Åh bevars, bara en tillfällighet . . . ett litet infall! . . .

Adam. Men jag tål icke sådana infall jag.

Malte. Jag sökte någonting.

Adam. Hör på, min herre!

Malte. Nej, jag ser, att jag faller er besvärlig, och aflägsnar mig på ögonblicket.

Adam. Kom fram ifrån ert gömställe, eller jag spetsar er på — mitt metspö.

Malte (*framträdande.*) Lugna er, jag ber, ni har med en man att göra, en man som — förlorat sin hatt.

Adam. Hör nu, ni ser mig icke ut att vara hvarken en spetsbof eller en äppeltjuf.

Malte. Nej Gudbevars. Jag är botanist.

Adam. Hvad har ni här att göra?

Malte. Kors, jag studerar, vet jag; jag söker *Linea borealis.*

Adam (*gnuggar sina händer.*) Men det kunde hända, att ni finner en *förgät-mig-ej*, så gul och blå, att ni aldrig sett maken. Ut med rena sanningen — eller jag svarar icke för hvad som händer.

Malte. Nåväl, låtom oss tala öppet och ärligt med hvarandra. Ni har ett så intagande sätt, ert väsen inger så mycket förtroende.

Adam. Högst förbunden! Men till saken, om ni behagar.

Malte (*afsides.*) Jag ville vara hundra mil härifrån! (*Högt.*) Ja, saken är den att . . .

Adam. Att ni är förrymd från Danviken.

Malte. Visst icke! Jag bor i Falköping, och mitt namn är Wettervind, Malte Wettervind, fastighetsegare och ungkarl, som kommit till hufvudstaden för sitt nöjes skull.

Adam. Ni har ett besynnerligt sätt att roa er, herr Malte Wettervind. Nå vidare?

Malte. Som sagdt är, fastighetsegare och ungkarl. — Men ni är kanske gift, ni?

Adam. Jo, jag har den förmån!

Malte. Och ni bor här?

Adam. Alldeles!

Malte. Er fru är ung och skön. — Nej, det kan väl aldrig vara möjligt.

Adam. Drag för tusan! . . .

MALTE. Hon brukar tillbringa sina förmiddagar härute i trädgården?

ADAM. Ni är väl underrättad, märker jag.

MALTE (*afsides, med hjerteqval.*) Således hennes man!

ADAM (*afsides.*) Grå hatt och svart hår — peruk, ville jag säga — hvad var det Ida pratade om en rival. (*Högt.*) När allt kommer omkring, torde det vara för min hustrus skull, som ni ligger här bakom mina buskar?

MALTE (*afsides.*) Hennes man! ... Åh, det är förtviflans mod jag känner. (*Högt.*) Ja, min herre, det är för er hustrus skuld, som jag kommit hit.

ADAM. Alltså, verkligen en rival!

MALTE. Som ni behagar.

ADAM. En rival från Falköping, tänk det väntade jag icke! Men ni är välkommen i alla fall.

MALTE. *Välkommen*, säger ni?

ADAM. Ja, såsom en skott-tafla för mina pistoler.

MALTE. Det är detsamma. — Sviken, bedragen!...

ADAM. Skall det der vara en pik åt mig?

MALTE. Nej, det är om mig sjelf jag talar. Vet ni, hvad ett ideal vill säga? ...

ADAM. En osanning, hvarmed vi narra oss sjelfva till stora dumheter.

MALTE. Min salig far hade en snusdosa ...

ADAM. Hvad hör det hit?

MALTE (*fortsättande.*) Och på locket af denna dosa fanns bilden af en skön qvinna.

ADAM. Han var en gammal älskare af könet, liksom ni, kan jag förstå.

MALTE. Tillåt, att jag fullföljer min berättelse! — Då jag blott var en liten en, som ännu gick i kolt, utgjorde det mitt högsta nöje att få sitta på min fars knä och betrakta denna bild. — Det blef en belöning, då jag varit snäll, och hotet att blifva förnekad denna kära syn,

var tillräckligt straff för mina förseelser. — Dess drag afpräglade sig bland mina första intryck. De växte fast i mitt unga hjerta, tillsammans med hvad kärast jag hade, och då jag i mina aftonböner bad Gud välsigna far och mor, glömde jag aldrig att deruti också innesluta den vackra flickan på snusdoslocket. — Med åren kommo många vexlingar, men hon utöfvade alltjemnt öfver mig ett mäktigt och oförklarligt välde, och hvar gång jag i historien eller berättelser läste om qvinnor, utmärkta genom skönhet eller dygder, alltid såg jag dem i min fantasi under hennes skepnad. Jag blef yngling, jag började hängifva mig åt egna svärmerier. — Mina drömda huldinnor buro dock alla samma drag. Jag blef man, jag sökte i verkligheten ett föremål för min kärlek, en ledsagarinna genom lifvet; alltid sökte jag dock en qvinna, sådan som den underbara bilden. — Jag hade ett ideal, förstår ni, ett ideal, som jag icke kunde blifva otrogen.

Adam. Men den mystiska dosan, om jag får fråga?

Malte. Den är ännu i min ego, den utgör min heligaste klenod, och har bestämt öfver hela mitt lif. Den har gjort mig till, hvad jag ännu är: en man, som sökt beständigt, men sökt sin lycka förgäfves. Ändtligen kom jag, drifven af samma längtan, hit upp till Stockholm.

Adam. Och det är här, ni funnit henne, den förverkligade drömbilden?

Malte. Ack ja, just här i er trädgård!

Adam. Min egen hustru?

Malte. Tyvärr, er egen hustru.

Adam. Och detta vågar ni säga mig midt i ansigtet — det är väl starkt.

Malte. Rår jag väl för, att hon är er hustru; är det väl jag, som gift bort henne?

Adam. Men ändå . . .

Malte. Hon är mitt ideal, det ideal, för hvilket jag brunnit i hela mitt lif och för hvilket jag brinner ännu. Jag älskar henne, och jag vill väl se den, som har rätt att förneka mig denna kärlek. (*Afsides.*) Jag är icke rädd mer, jag trotsar hela verlden!

Adam. Herre, beundra min sjelfbeherrskning! Jag är en man, som vill ha sin hustru för sig sjelf allena; vet ni, hvad det vill säga! Men ni smyger er hit som en förförare, ni lägger ut era snaror i mitt eget hem och med en oförskämdhet utan like talar ni om en kärlek, som är liktydig med ett brott. (*Med stigande pathos.*) Ärеförgätne individu, har ni glömt moralens heligaste bud, har sedeförderfvet hunnit så långt, att detta samhällsupplösande lättsinne, som genom den fransyska litteraturen sprider sin pestsmitta öfver verlden, hunnit fram ända till hjertat af knallbygden, och till och med inflammerat sådana hjernor, hvilka äfven under perukens lånta lockar icke borde glömma dessa dygder, som våra förfäder voro vana att vörda hos den grånade åldringen! (*afsides.*) Bra taladt! Det här är just i min smak; jag känner mig minst tio år yngre! (*högt.*) Bekänn hela er brottslighet! . . . Ni är icke här i dag för första gången?

Malte. För ungefärligen en vecka sedan förde mig slumpen hit, och ni kan väl förstå, att jag sedan varit här hvarenda dag.

Adam. Skönt! (*afsides.*) Interesset stiger; det är ändå herrligt att någon gång känna, att man lefver! (*högt.*) Nå, hvad har min hustru sagt er?

Malte. Aldrig ett ord!

Adam. Bara tegat och samtyckt! Hvad svarade hon på bekännelsen om er romantiska kärlek?

Malte. Men denna bekännelse är aldrig gjord. Jag har ännu icke vågat tilltala henne, och vet icke en gång, om hon blifvit mig varse.

Adam (*skrattar.*) Hahaha, hela historien är ju bara en komedi! Nå, det kunde jag veta förut, hahaha!

Malte. Upphör med ert skratt, om ni behagar, min herre!

Adam. Ni tycker således mera om, då jag är allvarsam. Men ett godt skämt är icke att försaka; det förekommer, gudnås, så sällan. — Hör på! — Jag borde visserligen skjuta ihjäl er, det vore min fulla rättighet, men uppriktigt sagdt, sådant roar mig icke.

Malte. Som ni vill; jag har alltid varit anspråkslös i mina fordringar.

Adam. Ni har talat öppet och ärligt, ni är utan tvifvel en hederlig man, herr Malte Wettervind, om än en smula för mycket romantisk. Jag sjelf är just af samma sorten; se här min hand, låtom oss vara vänner! . . .

Malte (*tryckande Adams hand.*) Mycket smickrande för mig, men . . . (*afsides.*) Det var mig en besynnerlig karl!

Adam. Ni ser så förvånad ut. Tror ni då icke, att man kan känna sympati för ett svärmiskt lynne, fast man råkar till att vara gift man och familjefar? Tala litet mer om er kärlek!... Ni älskar således verkligen denna qvinna, som ödet skänkt mig till hustru?...

Malte. Om jag älskar henne? Åh, så som man älskar ett ideal, hvilket man beundrat i snart femtio år.

Adam. Mycket ovanligt i en tid, så fattig på både ideal och känslor. Men låt se, min vän, finnes här icke något sätt att uppgöra saken till ömsesidig belåtenhet?

Malte. Ni är mycket god, det är allt, hvad jag förstår.

Adam. Ni må veta, det finnes flera romantiska hufvuden till än ert. Somliga lida derför, att de icke funnit sin lycka, och andra derför att — de funnit henne.

(*Under dessa ord har Henrik inkommit och stannar lyssnande, på något afstånd bakom de förra, som icke märka hans närvaro.*)

MALTE. Skulle ni vara en af dessa senare?

ADAM. Ditåt lutar det. Jag är en af dessa, som gå och förtråna i hvardagslifvets stilleben, som tycka om besynnerliga äfventyr, men aldrig ha några ändå. Jag har många gånger undrat, om det icke kunde ge mig mitt friska ungdomsmod tillbaka, att se min hustru förälskad i en annan, och en vacker dag finna henne enleverad. Nåväl, vill hon hellre hetta Wettervind än Nordenbo, jag skall icke sätta mig deremot; lycka till!...

Åttonde Scenen.

ADAM. MALTE. HENRIK.

HENRIK (*framträder.*) Håll, mina herrar, jag reklamerar min förmånsrätt!

MALTE. Min brorson återigen!

ADAM. Ännu en!

MALTE. Du kommer nu alltid så olägligt.

ADAM. Hvad vill ni här?

HENRIK. Jag vill återvinna det förlorade paradiset.

ADAM. Då har ni tagit miste om vägen. Lemna oss i fred.

HENRIK (*till Adam.*) Min herre, om jag träffat er för blott en liten stund sedan, hade jag ställt er till ansvar, för att ni bestulit mig på lifvets högsta lycka, och jag borde kanske göra det ännu; men jag har hört ert samtal med min farbror, jag har hört, att ni åtminstone är en medgörlig man. Jag förlåter, hvad ni brutit, och tackar er, för att ni skänkt mig hoppet åter.

MALTE. Jag förstår icke ett ord.

Adam. Han är vriden, det slår icke fel.

Henrik (*som förut.*) Jag känner icke, hvilka medel ni begagnat för att vinna hennes hand, som redan långt förut skänkt mig sitt hjerta. Dessa medel hedra er sannolikt icke, men så mycket mera, att ni är böjd för att godtgöra, hvad ni brutit.

Adam. Hvad är detta för moralpredikningar!

Henrik. Utan tvifvel förstår ni mig bättre, om jag nämner mitt namn. Har ni aldrig hört talas om Henrik Wettervind?

Adam. Åter en Wettervind! Har aldrig haft den äran!

Henrik. Må vara; er hustru känner mig så mycket bättre.

Adam. Hvad för något, min hustru! ... Nej, nu går det för långt. Herr Wettervind och min hustru, och min hustru och återigen herr Wettervind — det var fan till slägt, jag råkat ut för.

Malte. Vi härstamma från Borås, min herre!

Henrik (*till Adam.*) Som jag nyss sagt, i fall ni vördar kärlekens heliga makt, som ni bör, skall ni icke kunna förneka rättmätigheten af mina fordringar. Men låtom oss icke mer tala om det förflutna, ett obehagligt ämne för oss båda. Ni har för ett ögonblick sedan sagt, att ni icke vill sätta er deremot, ifall er hustru önskar att återfå sin frihet och följa sitt hjertas val. Jag begär icke bättre och hon ej heller.

Adam. Hvilken oförskämdhet! (*för sig sjelf.*) Grå hatt och mörkt hår han också. Skulle det verkligen vara den rätte!

Henrik. Huru, ni tvekar vid att uppfylla ert eget frivilliga löfte? ...

Malte (*till Henrik.*) Men det är jag, som fått detta löfte, jag, din köttslige farbror. Denne hedersman, som

det tillkommer dig att visa mera aktning, har för mig fattat en uppoffrande tillgifvenhet, han har förstått mig, har begripit mina känslor med sympathetisk värme, och jag afstår icke från min väns hustru, icke för något pris i verlden!

Henrik. Men det är henne, jag älskade redan som yngling.

Malte. Jag också. Jag har älskat henne långt innan hon var född, och det måtte väl vara tids nog!

Adam. Nej, jag tror, att jag förlorar förståndet; tålamodet är gånget för längesedan. Här understår man sig att i min närvaro stå och tvista om min egen hustru. (*Med värdighet.*) Hör på, herrar Wettervind, jag kan vara känslig för ett romantiskt svärmeri, jag kan hafva sinne för ett litet oskyldigt skämt; men jag tål icke en förnärmelse. Ännu har jag icke glömt att sköta mina goda pistoler lika bra, som då jag täflade vid målskjutningarne, och hvar och en, som störande träder min härd för nära, skall erfara, att min hand är stadig, mitt öga skarpt, mitt mod orubbligt. (*Afsides.*) Så skall det låta, nu är jag på rätta trallen. — (*Högt.*) Hvem är oförskämd nog att älska min hustru?

Henrik och Malte (*på en gång.*) Jag!

Adam. Men hvem vågar påstå, att han är älskad tillbaka?

Henrik. Jag!

Malte. Tyvärr, nu kan jag icke vara med längre!

Adam (*till Henrik.*) Hur vet ni det, när råkade ni henne senast?

Henrik. För några ögonblick sedan, här i trädgården.

Adam. Och då?

Henrik. Hon ville visa sig kall; men vi talade om flydda, lyckliga dagar, och då smälte isen kring hennes

hjerta. Jag kände igen den fordna, kära glöden i hennes blick, jag kände igen den betydelsefulla darrningen af hennes hand, som jag tryckte mellan mina. — Hon älskar mig.

Adam. Bedragare, har ni hört det af hennes egna läppar?

Henrik. Jag har icke *hört* det — men qvinnans läppar kunna på ett vältaligare sätt än med ord bikta sitt hjertas hemlighet.

Adam (*dignar ned på soffan till venster.*) Karlen har kysst henne, jag är förlorad!

Henrik. Kom ihåg, att hvad ni nu lider, icke är annat än ett rättvist straff. Ni har inbillat er, att man kan *köpa* kärlek, ni har våldfört ett trofast hjerta. Mig tillhör denna qvinna med naturens heligaste rätt, ty mig har hon älskat, blott mig, och så som man älskar för hela lifvet.

Adam. Det är förskräckligt, jag vet icke, hvad jag skall tro. *En* rival kunde jag väl stå ut med, men *två*, det är för mycket, helst då denne andre är en ung och intagande man.

Henrik. Ni har byggt er lycka på en falsk grund.

Adam. Min lycka var en klar spegel, i hvilken jag såg mig sjelf, som den afundsvärdaste äkta man i verlden. Men denna spegel är på en gång sönderslagen i tusen bitar. Hvar är min husliga sällhet, hvar är jag sjelf? (*Reser sig upp, med hotande hållning.*) O qvinnolist, min hämnd skall blifva grym! . . . Darren förförare, darren båda två! — "Blod skall du dricka, du verldshafsbölja!" — (*med åter svigtande mod.*) Nej, det går icke. Jag har misstagit mig om mig sjelf: jag är icke skapad till någon hjelte! Hör på herre, kysste ni henne riktigt?

Henrik. Det var det första återseendet efter många års skilsmessa.

Adam. Ah, då fuskar man icke bort sådana saker; jag vet det nog. Men hvad är att göra? Jag står ensam och öfvergifven; jag måste begära råd af mina värsta fiender. Hvad är att göra?

Henrik. Låt er hustru bestämma detta; låt hennes hjerta blifva skiljedommarn emellan oss båda.

Adam. Emellan oss tre, menar ni.

Malte. Jag får då också vara med i räkningen.

Adam. Ja, ni har rätt, jag skall tillkalla min hustru. Jag skall beherrska mig. Jag skall icke qväfva henne, som Othello, förr än jag hört hela sanningen af hennes egen mun.

Malte. Tyst, hon kommer der borta. Ah, det är hon!

Adam. Hon styr sina steg hitåt.

Henrik. Var mild och försonande!

Adam. Åh, som ett lamm, som en vestanflägt. Men jag vill först vara ensam med henne. (*Till Malte.*) Intag ni ert gamla gömställe. (*Till Henrik.*) Och ni, ställ er der bakom träden. Hvilken scen; en trio af rivaler.

Malte. Tron, kärleken och hoppet!

Adam. Hon kommer; plats på teatern! Hvilket qval att för andra gången behöfva fria till sin hustru!

Nionde Scenen.

AUGUSTA. ADAM. HENRIK (*gömd emellan kulisserna till venster.*) MALTE (*gömd bakom blomsterhäcken vid soffan till höger.*)

Augusta (*inkommer från fonden.*) Ditt fiske roade dig icke länge i dag, min gode man. Få vi inga aborrar till middagen?

Adam. Nej!

Augusta. Men du ser så upprörd ut. Är du sjuk, har du feber?

Adam. Ja!

Augusta. Ack, du går för tunnklädd, det har jag sagt många gånger; och hvarför begagnar du icke mitt bröst-thé?

Adam. Min fru, det är nu frågan om något helt annat än bröst-thé.

Augusta. Denna ton! Hvad skall detta betyda?

Adam. Min fru! ... Augusta, har jag varit stygg emot dig, har jag varit en hård man, som gjort dig olycklig?

Augusta. Hvilken fråga!

Adam. Jag har ett odrägligt, gnatigt lynne, jag vet det nog; det är icke möjligt att kunna uthärda med mitt ständiga missnöje.

Augusta. Tala icke så. Du vet, hur tacksam jag är för den lycka, du beredt mig, du vet, hur ömt jag älskar dig.

Adam. *Älska* — sa' du verkligen *älska?* Ett vackert ord, ett riktigt sött ord; — men mycket lögnaktigt. — Det finnes hustrur, unga, vackra hustrur, som säga det till sina män både bittida och sent, och likväl ...

Augusta. Och likväl?

Adam. Man har gift sig för pengarnes skuld, man håller god mine för att bevara husfreden; men man har en trädgård, och i den trädgården komma herrar med grå hattar och svart hår. Himmel, du blir förlägen Augusta, är det ett ondt samvete, som framkallar denna förlägenhet?

Augusta (*orolig och försagd.*) Jag tillstår att ...

Adam (*häpnande.*) Ah, hon tillstår!

Augusta. Dina anspelningar göra mig verkligen en smula brydd; men hur kan du väl ett enda ögonblick tvifla på min oinskränkta tillgifvenhet!

ADAM. Nej, jag tviflar icke, jag har den fullkomligaste visshet. Qvinna, jag känner allt.

AUGUSTA. Men hör mig då! . . .

ADAM. Spar ditt hyckleri, här stundar en förskräcklig räkenskapsdag. (*Med höjd röst och klappande i händerna.*) Träden fram, olycksfoglar!

(*Malte och Henrik framträda, den senare med Ida vid handen.*)

Tionde Scenen.

ADAM. AUGUSTA. HENRIK. IDA. MALTE.

ADAM. Nåväl, är detta nog, eller har du ännu några urskulder att förebära?

AUGUSTA. Min bäste man!

HENRIK. Urskuldandet tillkommer mig.

IDA. Och mig också, onkel lille; se här min fästman.

ADAM. Fästman, säger du? (*till Henrik.*) Men kyssen, kyssen, herre?

HENRIK. Den egde nog sin riktighet; men det är Ida jag har att tacka derför. Det är henne, jag älskar; det är hon, som älskar mig ömt och trofast, fast hon för några ögonblick sedan fann för godt att inbilla mig att hon var er hustru.

IDA. Som, till er lycka, blott var ett tillfälligt skämt.

MALTE. (*Har under hela scenen betraktat ömsom Augusta och ömsom sin snusdosa. Afsides.*) Jag har misstagit mig. Hennes ögon äro blå, och kröken på näsan — ah, den fatala kröken!

ADAM. Jag tror, att jag börjar fatta sammanhanget. Uff, det är, som om jag vaknat upp från en elak dröm.

Augusta. Ja, i sanning elak.

Adam. Försoning, Augusta. (*Omfamnar henne.*) Jag kände mig icke lyckligare på min bröllopsdag.

Augusta. Och efter detta låter du aldrig mera störa dig i din tro.

Adam. Aldrig, aldrig! (*till Ida.*) Men hör på, min unga mamsell, hvad än det der för en passagerare, som hon kallar sin fästman?...

Ida. Det är min barndomsvän, för detta fattig student, och nu (*till Hinrik.*) Jag vet icke om jag får säga herr borgmästare?

Henrik. Jo visst, du är skapad till borgmästarinna, och hela rådhusrätten skall blifva stolt öfver min lycka. (*Kysser hennes hand.*)

Adam. Ut supra, vill ni säga.

Henrik. In fidem!

Adam. Nå, hvad er beträffar, mina vänner, tyckes allt vara godt och väl; men hur står det till med vår hederlige farbror Malte; är ni ännu afundsam mot min sällhet?

Malte (*stoppar dosan i sin ficka.*) Jag har sett fel. Jag bugar mig för er hustrus behag; men mitt ideal har jag ännu icke funnit.

Adam. Nåväl?

Malte. Jag fortsätter att söka.

Henrik. Men då farbror vill glädja sig åt andras lycka, glöm icke bort, att ni alltid är den mest välkomna gästen i mitt hem — (*med en blick på Ida.*) I *vårt*, ville jag säga.

Adam. Hela slägten är alltså belåten. Nu först börjar jag att riktigt känna igen mig! (*till Henrik.*) Unge man, äktenskapet är utan tvifvel en mycket förträfflig institution, om man råkar väl ut; men blif icke öfverraskad, om ni en vacker dag, vaggad i bekymmerslös-

hetens och beqvämlighetens famn, finner hvardagslifvet enformigt, och för känslan af er husliga frid icke har något annat uttryck än det här — (*Gäspar.*)

Ida. Var utan fruktan, han har ingen rik moster att ärfva, och jag skall nog sörja för, att han icke blir en *alltför* lycklig man. Men det var oklokt af er att gäspa onkel. (*Till publiken.*) Tänk om alla här följde ert exempel.

(Ridån faller.)

LEKTIONER I DET GRÖNA.

Proverbe i 1 Akt.

PERSONERNA:

Georgina, guvernant.
Clara / Helena — systrar, Georginas elever.
Amanda, kammarjungfru.
Axel / Otto — sjöofficerare.
Ernst, skeppsläkare.
Mårtensson, betjent.
Trall, jungman.
Matroser.
Bondflickor.

En trädgård vid hafsstranden i Bohuslänska skärgården. Emellan kala klippor och skär öppnar sig en fri anblick af hafvet. Till venster i trädgården ett bord, en soffa och stolar; till höger ett körsbärsträd, mot hvilket är upprest en stege. Vid stranden stenar och buskar.

Första Scenen.

GEORGINA, HELENA och CLARA (*sittande kring bordet.*) MÅRTENSSON (*på stegen, plockande körsbär.*) AMANDA (*vid foten af stegen, emottar bären i en korg.*)

Georgina (*håller ett manuskript i handen.*) Vi ha således i afhandlingen om de qvinliga känslorna slutat kapitlet om *vänskapen;* nu kommer *kärleken.*

Clara (*lifligt.*) Ack, det var roligt!

Georgina (*förebrående.*) Hvad befalles?

Clara. Jag menade . . . det var intressant.

Georgina. Ja, så bör man uttrycka sig, då det är fråga om ett filosofiskt studium. I fordna tider var qvinnornas uppfostran mycket ytlig, mycket ofullständig. De fingo då blott lära sig några sysslor, för att sköta ett hushåll, eller några talanger, för att lysa i en salong, men lemnades helt och hållet i okunnighet om sitt eget mystiska väsen.

Helena. Stackars menniskor!

Georgina. De följde då blott sina känslor, utan begrepp om dessa känslors systematiska ordnande i ett psychologiskt sammanhang.

Helena. Nej, verkligen!

Georgina. Men det fordras ett grundligt studium af alla den menskliga naturens och moralens lagar, för att vi skola kunna intaga vår rätta plats i samhället. Det är icke nog att blott vara *qvinna* . . .

Clara. — Hos *mannen* måste hon söka sitt stöd.

Georgina. Visst icke! — Det är icke nog att blott vara *qvinna*, man måste också vara *filosof;* det är icke nog att blott *känna*, man måste också *förstå*, man måste utforska alla sitt hjertas hemligheter. — Fattar ni, hvad jag menar?

Clara. Icke rätt tydligt. Ack, jag har ibland så besynnerliga känslor, jag erfar något så underbart, hvar gång jag ser något vackert, något som behagar mig: en utsigt, en blomma, en blick, en . . . Nå, hjelp mig, Helena!

Helena. Stundom är det blott en aning, en dröm, som värmer hjertat.

Georgina. Allt det der kommer sig af denna oreda i begreppen, som, Gudnås, ännu är alltför vanlig. Men låtom oss fortsätta våra studier. Hvar har jag kapitlet om kärleken. (*Söker i manuskriptet.*)

Mårtensson. Jungfru Amanda, se här två bär på en qvist; — förstår hon piken?

Amanda. Kommer han nu igen med sina dumheter.

Mårtensson. Hon är just lik ett körsbär, jungfru Amanda. och i stället för hjerta har hon också en sten i bröstet.

Amanda. Sitter den honom i vägen, eller skulle han kanske ha lust att bli stensprängare på gamla dagar?

Mårtensson. Dit åt lutar det, min rosenknopp.

Amanda (*försmädligt.*) Jo, sådana skola de se ut!

Mårtensson. Hör på, jungfru Amanda, om jag en vacker dag för hennes skuld hängde mig här i trädet, hvad skulle hon säga om en sådan artighet?

AMANDA. Att vi fått oss en bra fogelskrämma.

MÅRTENSSON. Fy baj, jungfru Amanda! Men kom ihåg, att till hösten tänker jag komma in i Vetenskaps-Akademien, som vaktmästare, och då kan hon göra sin lycka, om hon är beskedlig, och få svänga sig på samhällets höjder.

AMANDA. Akta sig sjelf deruppe, och stå icke och prata persilja längre.

(*Bärplockningen fortsättes.*)

GEORGINA (*som funnit det sökta kapitlet i manuskriptet.*) Här har jag det! — (*läser.*) "Det finnes en känsla, som allt sedan verldens skapelse mer än någon annan blifvit prisad för sitt himmelska ursprung, åt hvilken hvarje ungt sinne egnat sina lifligaste drömmar, hvarje poet sina varmaste sånger; en känsla, som med det mest despotiska välde herrskat öfver menniskornas hjertan och tusende sinom tusende gånger öfverkorsat klokhetens beräkningar. Denna känsla är *kärleken.*" (*Talar.*) Ja, så är det, mina flickor; men sägen mig då: hvad är kärleken?

CLARA. Hvad kärleken är? . . .

"O kärlek! jords och himmels under
Du salighetens andedrägt!"

HELENA (*fortsättande.*)

"Gudomlighetens friska flägt
I lifvets qvalmuppfyllda lunder!"

CLARA (*med stigande lifighet.*)

"I hafvet söker droppen droppe."

HELENA (*likaledes.*)

"Och alla stjernorna deruppe."

CLARA.

"Två själar och en tanke."

HELENA.

"Två hjertan och ett slag!"

Georgina (*afbrytande.*) Nej, för all del! — Bry er icke om, hvad skalderna säga; de måla blott sina egna fantasier, men icke det verkliga lifvet. (*Fortsätter läsningen.*) "Alltför länge har man sväfvat i den villfarelsen, att kärleken vore af en stor och mäktig betydelse för menniskans lycka, för mognaden af hennes väsen, utbildningen af hennes själskrafter. Nyare filosofiska forskningar hafva ändtligen utrönt, att så alls icke är fallet och att kärleken, långt ifrån att förtjena sitt fordna anseende, som den högsta bland känslor, i sjelfva verket blott är att betrakta som ett slags inbillningssjuka hos dem, som försummat att egna sina tankar åt allvarligare ämnen. Med få ord, kärleken har ändtligen spelat ut sin stora rol och stigit ner från den tron, som han så länge inkräktat i våra hjertan."

Clara. Kors, det var besynnerligt!

Helena. Det är således slut med kärleken!

Georgina (*talar.*) Detta har den filosofiska spekulationen uträttat; och med stolthet kunna vi tillägga, att det är den qvinliga skarpsinnigheten, som gjort denna vigtiga upptäckt.

Clara. Det är således icke längre sannt, att vi måste älska för att erfara lifvets högsta lycka?

Georgina. Lifvets högsta lycka ligger deruti, att vi fylla våra pligter såsom gagnande medlemmar inom samhället, och den gamla fördomen, att qvinnans hufvudmål skulle vara att blifva gift, är krossad för alltid.

Helena. Det får jag lof att skrifva upp för bättre minnes skuld.

Georgina. Ja, anteckna i era anotationsböcker, hvad jag sagt. — Att lefva för kärleken, det är att lefva i slafveri; men blott i friheten växa själens vingar starka.

Clara (*suckande.*) Ack, jag har misstagit mig mycket, det märker jag!

HELENA (*dikterande för sig sjelf.*) Kärleken är onödig, kärleken behöfs icke alls.

(*Clara och Helena skrifva i sina anteckningsböcker, Georgina läser tyst i manuskriptet.*)

MÅRTENSSON. Jungfru Amanda, ser hon det lilla fogelbot här uppe? ... Det är alldeles fullt med ungar! ... Tycker hon icke, att det ser trefligt ut, eller har hon alls inga sympatier för familjelifvet?

AMANDA. Han har icke följt med sin tid, Mårtensson, han är för gammalmodig i sina spekulationer.

MÅRTENSSON (*suckar.*) Ja, till nästa flyttningstid blir det jemt två och ett halft år, som jag gått och spekulerat på hennes kärlek.

AMANDA. Hörde han icke, hvad mamsell sade: kärleken är onödig!

MÅRTENSSON. Det sade jag också i vintras, då jungfru Amanda lät bjuda sig på bal af grefvens kammartjenare, den polka-göken.

AMANDA. Det är bara en gammal fördom att tänka på att gifta sig.

MÅRTENSSON. Men hvem kan låta bli ändå?

AMANDA. Åh, vi ha väl annat att göra, må han tro. Vi ha våra pligter, vi tillhöra ett samhälle.

MÅRTENSSON. Ett helt samhälle, är hon alldeles rasande! ...

AMANDA. Jag har icke lust att bli någon slafvinna, skall jag låta honom veta.

MÅRTENSSON. Men kära jungfru Amanda, kom då ihåg, att vår Herre sjelf har sagt: "det är icke godt att mannen är allena."

AMANDA. Ja, *mannen*, det tror jag väl.

MÅRTENSSON. Åh, nog hade han sagt detsamma om qvinnan också, om det på den tiden funnits några qvinnor att tala om. (*Börjar åter att plocka bär.*)

Helena (*till Clara.*) Jag undrar, hvad Axel skulle säga om det här?

Clara. Huru annorlunda tänkte icke han!

Georgina. Hvilken *han*, om jag får fråga?

Clara. Axel, vet jag, kusin Axel, som gick ut ifrån Carlberg för ett år sedan . . . Aldrig har det funnits på hela jorden en kadett så hygglig, som han!

Helena. Och så vacker sedan!

Clara. Hvarenda Söndag kom han hem på besök, och vi voro de bästa vänner i verlden . . . Ack, han hade ett så godt hjerta!

Helena (*skämtsamt.*) Och en så förträfflig aptit.

Clara. Alltid var han glad, liflig, känslig — och så han dansade . . . åh. så han dansade! . . . Jag glömmer aldrig den sista Carlbergsbalen, till hvilken han inbjudit oss.

Helena. Den var förtjusande!

Clara. Men — det var *den sista!* . . . "Farväl Clara," sade han, då han efter balens slut hjelpte mig upp i vagnen. "Minnet af dig skall följa mig, hvarthän ödet än styr min bana; det skall för mig blifva grundtonen i hjertats fantasier, doftet af lyckans blomster, polstjernan öfver förhoppningarnas verld!"

Helena. Ja, var det icke bra vackert sagdt!

Georgina. Men det vore mycket dåraktigt att fästa något afseende dervid. Dylika ord halka så lätt öfver ungdomens läppar, och det bästa, man kan göra, är att glömma dem, som ett annat fogelqvitter.

Helena. Blott ett fogelqvitter, hör du det, min kära Clara!

Georgina. Fördelen af att se lifvet från en filosofisk synpunkt är just den, att man då icke låter förvilla sig af hvarje tanklöst pladder, som smeker örat.

Helena. Ja, det är nog sannt, och jag hoppas, att det hädanefter aldrig skall hända mig, att jag sätter mig att sucka i månskenet, derför att jag fått höra några artigheter. Så dum man kan vara ibland! . . . Vet M'amie, en af mina vänner kunde icke sofva på en hel natt, bara för det att en lång dragon-officer sagt, att han för hennes skuld vill vara — gissa hvad?

Georgina. En lagerkrönt hjelte!

Helena. Nej, — en kanarifogel!

Mårtensson (*som stigit högre upp på stegen.*) Nej, hvad ser jag! . . . Ett stort örlogsfartyg har gått till ankars här borta i viken!

(*Damerna lemna sina platser. Clara, Helena och Amanda, som sätter bärkorgen ifrån sig, skynda till stranden, i fonden af trädgården.*)

Helena. Ack, så förtretligt, det ligger skymdt bakom udden!

Clara. Man kan bara se masttopparna!

Amanda. Tre stycken, och så höga, så höga!

Mårtensson. Ja, det är en fregatt. Kronoflaggan vajar så ståtligt och kanonerna blänka i solskenet!

Georgina. Jag hoppas, att vi måtte slippa några besök!

(*Clara och Helena lemna straden och komma tillbaka till Georgina.*)

Helena (*smekande.*) Söta, lilla M'amie, låt oss genast få springa upp på berget!

Clara (*likaså.*) Låt oss få se på den vackra fregatten!

Mårtensson. En slup sätter af från fallrepstrappan. — Den är full af folk. — Den styr hit åt! — Nu lärer det blifva annat af! — (*Han stiger ner af stegen samt går ut med densamma och bärkorgen.*)

Clara, Helena och Amanda (*klappande i händerna.*) Ack, så roligt, så roligt!

Georgina. Det finnes då ingen plats på jorden, der man kan få vara ostörd i sina studier! . . . Kom, mina flickor, vi måste genast gå in och stänga både dörrar och fönster.

Helena. Nej, för all del, här kommer ju så mycket folk!

Clara. Och sjöofficerare till på köpet!

Georgina. Så mycket värre! Sjöofficerare det är detsamma som korsarer . . . Kom ihåg, hvilket ansvar jag har, kom ihåg, att jag fått era föräldrars uppdrag att vaka öfver er med den strängaste uppmärksamhet. Vi undveko ju att fara till Marstrand eller Särö eller någon annan af de större badorterna just derför, att vi skulle få vara för oss sjelfva; och man hoppades, att denna undangömda plats skulle vara fredad från alla besök.

Helena. Men då nu ödet vill skänka oss en liten förskingring i vår ensamhet, så är det väl icke skäl att försaka detta nöje.

Georgina. Vi äro hitkomna för att sköta vår helsa och våra studier, men icke för att taga emot hela båtlaster af sjöofficerare.

Amanda. Nu är båten här, se hvad det ser präktigt ut!

(*En stor slup, prydd med örlogsflagg och vimpel samt rodd af sex man, passerar scenen från höger till venster. Akter ut sitta: Axel, Otto och Ernst; vid styret: Trall.*)

Clara. Åh, det är förtjusande!

Helena. Man tänker lägga till vid bryggan der borta.

Georgina. Låtom oss skynda, här är inget ögonblick att förlora.

Helena (*halfgråtande.*) M'amie är den grymmaste menniska jag känner!

Clara (*likaledes.*) En riktig tyrann!

Georgina. Det blir, som jag sagt. Flickorna gå genast upp på sina rum, och Amanda låter de främmande herrarne veta, att här icke bo någon, som tar emot.

Amanda (*nigande.*) Jag skall nog förstå att visa dem sin väg.

Helena (*med nyfikenhet blickande bort åt bryggan till venster.*) Ack, låt oss få dröja ännu en liten stund.

Clara (*äfvenså.*) Bara ett ögonblick till.

Georgina. Nej, man stiger redan i land. (*Med bestämdhet.*) Kom, kom!

(*Clara och Helena följa Georgina med ovilliga steg och dröjande blickar; alla tre utgå åt höger.*)

Andra Scenen.

AMANDA. MÅRTENSSON.

Amanda (*ensam.*) Gudskelof, att jag icke har någon guvernant! . . . I alla mina dagar har jag svärmat för sjömän. (*Ordnar sin klädsel.*)

Mårtensson (*inträdande från höger och utan att varseblifva Amanda.*) Fienden löper till stormning, och här står jag ensam karl bland bara fruntimmer. Hvilken bekymmersam ställning! Rädd är jag icke, nej Gudbevars, är icke rädd alls, men det hör icke till min tjenst att vara hjeltemodig. (*Blir varse Amanda.*) Ah, är hon ännu här, jungfru Amanda!

Amanda. Ja visst! Nu skall här bli riktigt trefligt, må han tro . . . Tycker han, att jag ser bra ut?

Mårtensson. Jag tycker, att det vore bäst, att hon följde mamsellernas exempel och gick härifrån. Se sjö-

män, det skall jag säga henne, min kära jungfru Amanda, det är ett förskräckligt folk, med obelefvade seder och djerfva fasoner.

Amanda. Åh, det är bara prat; jag tänker just att gifta mig med en sjöman, om lyckan är god. I ett sådant äktenskap får man njuta af sin frihet emellanåt, och när mannen kommer hem, har han fickorna fulla af vackra presenter.

Mårtensson (*ironiskt.*) Ja så! . . . Men det är ju bara en gammal fördom att tänka på att gifta sig? Hon har ju sina "pligter" och sitt "samhälle" vet jag?

Amanda. Tyst bara! Det är icke tid att tala om sådant nu; här kommer hela sällskapet.

Mårtensson. Akta sig jungfru Amanda, eller också kommer hon aldrig in i Vetenskaps-Akademien!

Tredje Scenen.

DE FÖRRA. AXEL. OTTO. ERNST. TRALL (*bärande en korg på armen.*) MATROSER och BONDFLICKOR. (*Sjöfolket och bondflickorna stanna i fonden, under stumt spel af prat och skämt, samt bilda grupper, dels stående och dels sittande på stenar vid stranden.*)

Ernst (*ser sig kring med förtjusning och framträder på scenen med utsträckta armar.*) Hur skönt att ändtligen få komma i det gröna, bland träd och blommor!

Otto (*helsande på Amanda.*) Och vackra flickor!

Axel (*äfven helsande.*) Det bästa af allt på både haf och land!

Amanda (*nigande.*) Tjenarinna, mina herrar!

Mårtensson (*orolig, för sig sjelf.*) Nu börjar det!

Ernst (*som plockat en ros.*) Ack, så skönt det doftar för en näsa, van vid beck och tjära!

Axel (*fattar Amanda vid venstra handen och förer henne fram på scenen.*) Säg mig, mitt vackra barn, är det tillåtet att dröja här ett ögonblick?

Otto (*fattar hennes högra hand.*) För att beundra det sköna!

Amanda. Herrskapet kan icke ha den äran att ta emot, men . . .

Axel (*afbrytande.*) Men *du* har icke hjerta att köra bort oss från denna rosengård. (*Han klappar henne under hakan.*)

Amanda (*slår honom på fingrarna.*) Tag sig till vara, min herre, här finnes nässlor också.

Mårtensson (*förnöjd, afsides.*) Det fick han!

Otto. Bra svaradt, min flicka, jag vore färdig att kyssa dig. (*Han kysser henne.*)

Mårtensson (*bedröfvad, afsides.*) Och det fick han!

Ernst (*till Amanda.*) Bry dig icke om de der friseglarna, utan lyssna i stället till mig; jag är läkare och skall gerna känna dig på pulsen för ingenting.

Amanda. Nej, var så god och besvära sig icke, herr doktor, helsan är förträfflig.

Ernst. Bara litet hjertklappning emellanåt, kan jag förstå. Men säg mig, det är förmodligen några badgäster, som bo här för tillfället. Jag tyckte mig se skymten af ett par eleganta damer, då vår båt rodde förbi?

Amanda. Ja, det är ett herrskap från Stockholm.

Mårtensson. En herre med fru och döttrar.

Amanda (*afsides.*) En sådan ljugare! (*Högt.*) Herrn är sjuk och derför kan icke herrskapet ta emot några besök.

Ernst. Om han är sjuk, torde en läkare blifva välkommen?

Amanda. Åh, det är bara tandvärk.

MÅRTENSSON (*afsides.*) Hon är värre än jag. (*Högt.*) Men en förskräcklig tandvärk.

OTTO (*till Mårtensson.*) Hör på, min bästa herre, ett ord i förtroende: de der döttrarna äro förmodligen unga och vackra?

MÅRTENSSON. Jag kan just icke säga . . . Hvad utseendet beträffar, så är det just ingenting att skryta af.

AXEL. Den ena är måhända blond?

MÅRTENSSON. Ja, mycket blond; hon är rödhårig.

OTTO. Skönt! Och den andra är förmodligen gråhårig?

MÅRTENSSON. Nej bevars, hon har inget hår alls, det strök med i skarlakansfebern.

(*Axel och Otto gifva hvarandra tecken af misstroende och närma sig doktorn, som stannat längre fram på scenen.*)

AMANDA (*afsides till Mårtensson.*) Skäms han icke att ljuga så der!

MÅRTENSSON (*likaså till Amanda.*) Det passar sig icke, att hon längre stannar här; ser hon icke, att herrarne vända henne ryggen!

(*Amanda och Mårtensson gå ner mot fonden och blanda sig med hopen.*)

OTTO. Det är ganska tydligt, att man söker föra oss bakom ljuset, och det ligger en hemlighet derunder, som retar min nyfikenhet.

AXEL. Ja, man tänker lura oss, men det skall icke bli så lätt.

ERNST. För tusan! Kanske döljer sig här i vilda skärgården någon förtrollad prinsessa.

OTTO. Jag nöjer mig med mindre än så; det finnes trolleri nog hos våra vanliga, täcka landsmaninnor.

ERNST. Hellst då man icke varit i land på ett par månader.

Axel. Det skönaste i skapelsen är *hafvet* och *qvinnan!*

Ernst. Och det nyckfullaste tillika.

Axel (*ser in emellan kulisserna åt höger.*) Ah, derborta ligger boningshuset! . . . Men alla dörrar äro stängda, och der ser tyst och ödsligt ut.

Ernst. Vi ha ju hört, att der bor en herre med tandvärk och två fula döttrar; tack vackert för ett dylikt sällskap.

Otto. Det är icke sannt! — Låtom oss genast rekognosera terrängen.

Axel. Må ske! (*Han pekar åt höger.*) Jag tar den här vägen.

Otto (*pekande åt venster.*) Och jag söker min lycka på denna sidan.

(*Axel utgår åt höger, Otto åt venster.*)

Ernst (*betraktar med förnöjelse träd och blommor.*) Jag kan icke se mig mätt på denna behagliga grönska, som här omger mig; jag njuter deraf, som om jag vore en stackars åkarkamp, hvilken hela vintern stått vid sin hackelseho och ändtligen, en vacker sommardag, befinner sig midt i ett blomstrande klöfverfält! . . . Hafvet är godt, notabene för sjömän; men för en medicinæ doktor tar det sig bäst ut så här, sedt på afstånd; sjösjukan ger alls icke någon intressant praktik. (*Han sätter sig vid bordet och blir varse guvernantens manuskript, som hon der qvarglömt.*) Hvad är detta! . . . Ett manuskript! . . . Ah, här bor således litterärt folk! . . . (*Han läser.*) "Afhandling om de qvinliga känslorna" . . . Nej, ser man på bara, . . . En fin, elegant fruntimmersstil! (*Anmärkande under det att han genomögnar några meningar här och der.*) Bra, ganska bra! . . . Väl sagdt! . . . Förträffligt! . . . En qvinna, som lifvas af ädel sjelfkänsla och som med billigt förakt vänder sig bort från det lumpna målet att blott blifva en

förgudad älskarinna; en qvinna, som känner, att hon är skapad till något högre än att blott vara en lekboll för mannens infall; se der en qvinna efter mitt tycke! Må tanklösa gyckelmakare gerna roa sig på hennes bekostnad, jag för min del vet att vörda till och med öfverdrifterna i hennes ungdomliga sjelfständighetsbegär, och skall jag någonsin förälska mig, så blir det bestämdt just i en sådan qvinna, som alls icke vill ha någon älskare! . . . Men jag vill icke läsa mera; det är orätt att betjena sig af den tillfällighet, som lemnat dessa anteckningar i mina händer. (*Han lägger manuskriptet tillbaka på bordet och lemnar sin plats.*) Hvem kan hon vara, denna intressanta okända? . . . Säkert ingen vanlig gammal blåstrumpa. Tankarna röja ett ungdomligt sinne och stilen är så behaglig! . . . Jag får lof att begifva mig ut på en upptäcktsresa, jag också! (*Han går ut till höger.*)

Fjerde Scenen.

AMANDA. MÅRTENSSON. TRALL. MATROSER och BONDFLICKOR. (*Under slutet af föregående scen hafva alla samlat sig i fonden omkring Trall, som synes föra ordet.*)

FLERA BONDFLICKOR (*skrattande.*) Nej, nu narras han!

TRALL (*stiger fram på scenen, åtföljd af de andra.*) Jo, det var en storm, må ni tro, flickor. Alla segel bärgade, stänger och rår strukna, men för bara tackel och tåg länsade vi undan med en sju brinnande fart. “Land rätt för ut!“ varskodde utkiken. “God natt Anna Stina!“ sa' kapten, som trodde, att vår sista stund var kommen. Men från toppen af en sjö gjorde fregatten ett hopp, alldeles som en delfin, tvärs öfver ett par tre kyrkosocknar,

och allt gick lyckligt och väl, utom det att båda örona blåste af förmärskorporalen.

Bondflickorna *skratta.*

Trall. Men ändtligen kommo vi i hamn, och då blef ett leben, skall jag säga. Fullt med pengar i hvarje ficka och en krog i hvarje hus. Solen sken så starkt, att småfoglarna föllo stekta från grenarna, och klara groggen svettades ut genom trädstammarna. Men på aftonqvisten kom en uppfriskande bris, och då prommenerade man ut, med en prinsessa under armen, för att plocka kaffebönor i kanelskogarna.

En Bondflicka. Hvad var det för prinsessor?

Trall. Svarta, begriper hon, svarta prinsessor, som gingo barfotade med guldkrona på hufvudet och juvelringar på tårna ... Har ni hört talas om drottning Pommaré, som väger 15 pund och har en silfverbjellra hängande i näsan?

En annan Bondflicka. Har J sett henne också?

Trall. Visst har jag sett henne, det är klart. Hon satt och regera i bara underkjorteln, och hvar gång hon ringde med näsan, så kom der en kammarherre springande ... Jo jo men, en sjöman får vara med om många förunderliga saker här i verlden, och öfverallt tycka flickorna om honom. (*Till Amanda.*) Eller hur, lilla mamsell?

Amanda. Han är mig just en liten pratmakare.

Trall. Kanske hon behagar höra en vacker visa, så står jag också till tjenst. Öppna nu örona, flickor! Det är fråga om jungfru Lovisa och båtsman Stortopp.

(*Han sjunger.*)

(Melodi: Folksång från Nerike.*)

"En båtsman aldrig till man jag tager,
Jag vill högre, må tro, än så, :,:
Ty jag är riker och jag är fager
Och sjelfva klockaren kan jag få!"

Med dessa orden, så näsevisa,
Fick båtsman Stortopp en hånfull korg. :,:
"Farväl," han svarte, "farväl Lovisa!"
Och reste bort sen med hjertesorg.

Två år derefter, uti en hage,
Lovisa möter en rask sjöman; :,:
Blank hatt på nacken, en utfälld krage
Och silkesnäsduk, det hade han.

Då känner jungfrun tvärt genom lifvet
Ett styng, som hon icke profvat förr; :,:
Se det var kärleken, det är gifvet,
Som öppnade hennes hjertas dörr.

"God dag min sjöman," hon suckar sakta.
"God dag min jungfru," han ger till svar. :,:
Men henne tyckes han knappt betrakta,
Han ler och tänder en ny cigarr.

"Hvem är du sjöman?" hon åter frågar.
Han svarar derpå, så stolt man kan: :,:
"Jag med mitt sällskap ej någon plågar,
Jag heter Stortopp och är båtsman."

Då blef hon slagen, det kan man tänka,
Förbi var högfärden och hon sa': :,:
"Förlåt mig Stortopp, dig vill jag skänka
Mitt unga hjerta et cetera."

"Nej stopp Lovisa!" han sa' tillbaka,
"Du mig försmådde i forna dar; :,:
Nu hafvet blifvit min kära maka,
Din blir jag ej, blott en kyss jag tar."

---

*) Se Djurklous anteckningar om Nerkes folkspråk och folklif. Musikbilaga, N:o 6.

Skönt är att vaggas på hafvets vågor,
Skönt är att segla från strand till strand; :,:
Man kommer — segrar — och tänder lågor,
Man far — och helsas så ömt från strand!

(*Sedan han slutat sången.*) Ja, så står det till med den saken. (*Till Amanda.*) Vet hon hvad, min sköna mamsell, sist jag sjöng denna visan så fick jag en kyss i uppmuntringspengar och det smakade rasande bra.

Amanda. Men här bruka vi icke att betala med sådant mynt.

Trall. Det var dumt, ty det är så geschwindt att ta till! Men jag får ha min fordran innestående så länge; ro nu hit med bogsertåget emellertid. (*Han tar Amanda under armen.*) Ingenting tacklar bättre än en vacker flicka med en sjöman under armen.

Mårtensson (*framträdande.*) Sakta i backarna, om jag får be; kom ihåg, att ni icke nu har med några svarta prinsessor att göra!

Trall (*näsvist.*) Hvad är det der för en kammarjägare?

Mårtensson. Nå, nå, det är väl icke så farligt heller, min gosse lille!

Trall (*förnärmad.*) "Min gosse lille." — Hör man på bara! — Jag är hofmästare på H. M:ts fregatt, och tål icke, att man chikanerar uniformen!

Mårtensson. Och jag tål icke, att man tar sig några friheter med en viss person, som icke sjelf förstår att taga sin värdighet i akt.

Trall. Ja så, ni är svartsjuk, för det jag lagt ombord med lilla mamsell. Ah ha, då förstår jag, hvar det kniper; men sådant är jag van vid.

Mårtensson. Era vanor tyckas just icke vara att skryta af; men låt fruntimret gå sin väg; hon har icke tid att dröja här längre.

Trall. Det rör mig icke, sa' kyparen om märsseglet! — Kom mamsell, och var lugn, så länge hon seglar under min flagga, har det ingen fara! — Tjenare herr kammartjenare! . . . (*Han går, med Amanda under armen, till motsatta sidan af den, på hvilken Mårtensson befinner sig. Bondflickorna och sjömännen utträda från scenen, några till höger, andra till venster.*)

Mårtensson (*för sig sjelf.*) En sådan oförskämd pojke!

Amanda (*nickande farväl till Mårtensson.*) Jag kommer snart efter!

Mårtensson (*som förut.*) Och hon är ingen bit bättre! (*Han närmar sig Amanda med komisk högtidlighet.*) Nåväl, *jag går!* Hör hon, jungfru Amanda, *jag går!* (*Han går emot fonden, men stannar der.*)

Trall (*till Amanda.*) Lyd mitt råd och bry sig aldrig om några civila personer; de äro alltid så malätna och surmulna. Nej, tacka vill jag Neptuni söner med friskt kurage och lättvindigt hjertelag.

Amanda. Åh, jag känner nog dem också. Att sätta sin tro till dem, det vore dumt med besked.

Trall (*inställsamt.*) Men det är så trefligt i alla fall.

Amanda. Öfver allt, hvarthän de komma, hafva de alltid samma hala ord på läpparna, ssmma svek i hjertat; och alla flickor, som komma i deras väg, vilja de genast locka i sina nät.

Trall. Nej, icke alla, det är för mycket; bara de vackra.

Mårtensson (*framträder åter; med bestämdhet.*) Jag har ändrat beslut, jungfru Amanda; jag stannar qvar.

Amanda. Stannar han qvar, nå det var bra. Passa då väl på, om herrskapet befaller något, ty jag har lofvat att följa lille hofmästarn ner till mästerlotsen för att skaffa honom att få köpa mjölk och grönsaker.

Mårtensson. Det är onödigt!

Trall. Är han topp tunnor rosenrasande! Är det onödigt att skaffa förfriskning åt H. M:ts hungriga officerare; är det onödigt att lyda orders! . . . Herre, ni måtte ha en dålig menniskokärlek och vara fan så svag i krigsartiklarna! (*Han hemtar sin korg, som han satt ifrån sig.*)

Mårtensson. Ett ord, jungfru Amanda!

Amanda. Det får bli en annan gång, nu har jag icke tid.

Mårtensson (*förtretad.*) Nej, nu går hon för långt!

Amanda. Går jag för långt! Kors, bara ner till mästerlotsen, vet jag.

Trall. Klart öfver allt! Kom, nu kila vi af, mamsell lilla! (*Amanda och Trall skynda ut till venster.*)

Mårtensson (*ensam.*) Jo, detta är tacken, för det att jag skänkt henne mitt hjerta och en solparasoll på Amandadagen! . . . Midt för min näsa springer hon bort med den der skeppsråttan och låter mig stå här att i ensamhet beundra mitt tålamod. Hade jag icke så bestämdt föresatt mig, att jag en gång skall blifva hennes man, så skulle hon, ta mig tusan, aldrig få blifva min hustru! Men i två hela år har jag friat till henne, och jag skall hålla ut det tredje också, det kan hon lita på. Ja, jag skall fria både morgon och qväll, jag skall fria, så länge jag har mål i mun, om icke för annat, så bara i förtreten! (*Han går ut åt höger.*)

Femte Scenen.

CLARA. HELENA.

Clara (*inkommer med smygande steg från höger.*) Ah, hvad jag känner mig orolig! . . . Jag vet icke, hur jag kommit hit, men att jag icke kunde bli qvar på mitt rum,

det vet jag, och att jag bra gerna ville se en skymt af de unga sjöofficerarne — ack, bara för uniformens skull, som är mig så kär! (*Hon går mot fonden och stannar der, seende in emellan kulisserna åt höger.*)

Helena (*också smygande och från högra sidan, utan att märka Clara.*) Det är M'amies eget fel. När man blir behandlad som en fånge, så bär man sig åt som en fånge och rymmer vid första lägliga tillfälle. Det är icke alla, som kunna vara så lydiga, som syster Clara! . . . Jag darrar som ett asplöf; — men jag vet icke, hur det kommer sig, det är så roligt i alla fall. — Tänk, det måtte ändå ha sitt behag att få vara med om ett riktigt äfventyr! . . . (*Hon närmar sig fonden och stannar vid venstra sidan, blickande in emellan kulisserna derstädes.*) Ingen menniska synes till, men båten ligger ännu qvar vid bryggan.

(*Buller utom scenen.*)

Clara och Helena (*på en gång.*) Ah, någon kommer! (*De springa förskräckta tillbaka och mötas midt på scenen.*)

Clara (*förvånad.*) Helena!

Helena (*likaså.*) Clara!

Clara (*med förlägenhet.*) Ja, ser du, det var så, att jag . . . att jag . . .

Helena (*sammaledes.*) Ja, alldeles så var det med mig också.

Clara. Det är ju bra märkvärdigt ändå!

Helena. Men mycket naturligt.

Sjette Scenen.

CLARA. HELENA. AXEL. OTTO. (*Axel och Otto inkomma hastigt, den förre från höger, den senare från venster. Båda stanna vid den öfverraskande anblicken af*

de tvenne flickorna. Dessa göra ett utrop af förskräckelse och synas vilja springa bort, hvar och en åt sitt håll; men Axel igenkänner Clara och skyndar att med öppna armar ställa sig i hennes väg.)

Axel (*lifligt.*) Clara, min kusin, hvilket lycksaligt möte! (*Han omfamnar Clara.*)

Otto (*följande Axels exempel, hindrar med öppna armar Helenas flygt och utropar med pathos:*) Ja, min kusin, hvilket lycksaligt möte!

Clara (*i högsta glädje.*) Det är då verkligen du, min käre Axel!

Helena (*till Otto.*) Men ni misstar er ganska mycket, min herre.

Otto (*helsar vördnadsfullt.*) Ja, tyvärr! Jag har misstagit mig, då jag helsade er som en kusin, men icke då jag prisade lyckan af detta möte.

Axel (*tryckande Helenas hand.*) Se här har du dock en verklig kusin. Denne unge man (*han presenterar Otto*) är min bäste vän; och dessa damer, min käre Otto, de äro Clara och Helena, som jag så ofta talat om.

Otto. Hvilket numera alls icke förundrar mig.

Clara. Jag kan icke återkomma från min förvåning!

Helena. Jag står såsom fallen från skyarna!

Axel. Och jag såsom vore jag lyftad dit upp, ända till sjunde himlen!

Clara (*till Axel.*) Ett helt långt år har flytt, sedan vi sist sågo hvarandra.

Helena (*likaledes.*) Du har besökt främmande haf och länder.

Axel. Ja, och det första jag åter sätter foten på svensk grund, möter jag genast just det käraste jag eger.

Clara (*fortfarande till Axel.*) Så solbränd du blifvit.

Axel. Nå, hvad sägs om mina polissonger? . . . Ack, jag känner mig i denna stund så full af beundran, att jag nästan vore färdig att beundra mig sjelf.

Otto. Din lycka är åtminstone beundransvärd.

Axel. Ja, det bör du bäst förstå.

Helena (*till Otto.*) Ni eger då hans fulla förtroende?

Otto. Jag skulle i alla fall begripa hans lycka, då jag ser honom så välkomnad.

Axel. Vänta, du skall sjelf snart blifva lika välkommen, då mina kusiner fått lära känna ditt förträffliga hjerta och de många tjenster, du gjort mig. Men kom Clara, vi måste tala om gamla tider. Låtom oss göra en vandring genom den der skuggrika löfgången. (*Han bjuder Clara sin arm, och tillägger, i det han går, till Helena.*) Kusin Helena skall säkert icke neka min vän det nöjet att få bjuda henne en stödjande arm.

Otto (*afsides.*) Hon är förtjusande! (*Han bjuder Helena sin arm; högt.*) Mamsell Helena!

Helena (*afsides.*) Det är ju kusin Axels vän! (*Antar Ottos arm; högt.*) Herr löjtnant!

(*Båda paren gå ut, efter hvarandra, bakom första kulissen till venster.*)

Sjunde Scenen.

GEORGINA. ERNST.

Georgina (*inkommer från höger brådskande och orolig, skyndar fram till bordet och fattar, under utryck af liflig glädje, sitt der qvarlemnade manuskript.*) Gudskelof, mitt manuskript ligger ännu qvar! Hur kunde jag vara så oförsigtig och glömma det här ute, der det så lätt kunnat komma i händerna på de fremmande officerarne. Åh,

det hade varit förskräckligt!... Huru skulle icke mina stackars anteckningar då blifvit förlöjligade af dessa unga spefoglar. Ja, hvem vet, kanske öfverlemnade åt offentligheten och jag sjelf utskrattad, förhånad, förblandad med alla dessa emancipationslystna blåstrumpor, som väcka ett så oblidt löje. (*Hon sätter sig vid bordet och lutar hufvudet mot handen.*) Jag kan skrämma mig sjuk, bara jag tänker härpå.

Ernst. (*Kommer straxt efter Georgina, som han följt i spåren, stannar obemärkt på afstånd och betraktar henne. Afsides.*) Ja, det är hon som skrifvit, hvad jag nyss beundrade, och det är, som jag anade, hon är ung och intagande!... Nu gäller det att pröfva sin lycka!... Hon tyckes vara illamående. Jag vill erbjuda min tjenst som läkare. (*Han hejdar sig.*) Nej, min hjelp skall blifva försmådd. Jag känner qvinnan; det är bättre, att jag sjelf låtsar mig behöfva hjelp! (*Han trycker båda händerna mot hjertat, antar ett lidande utseende och går fram på scenen, liksom om han trodde sig vara ensam. Högt.*) Åh, jag står icke ut längre! Det bränner, det svider, det värker!!...

Georgina (*hastigt resande sig; afsides med bestörtning.*) Hvad ser jag, en fremling!

Ernst (*såsom förut.*) Hvilka qval!

Georgina (*afsides.*) Min Gud, han är sjuk!

Ernst (*såsom förut.*) Det blir allt värre och värre!

Georgina (*afsides, i ängslig villrådighet.*) Hvad är att göra?

Ernst (*fortfarande som förut.*) Krafterna öfvergifva mig! (*Han vacklar.*)

Georgina. (*Springer fram att understödja honom och ropar utåt scenen.*) Hör hit någon! — Amanda! — Mårtensson! — Nej, ingen hör mig!...

Ernst (*med matt stämma; understödd af Georginas arm och hufvudet hvilande mot hennes axel.*) Så skönt!

Georgina (*medlidsamt; afsides.*) Stackars karl!... om han bara icke låg i min famn...

Ernst. Jag andas åter!

Georgina. Försök min herre att flytta er till en stol.

Ernst (*i det han låter leda sig till en stol.*) Är ni en engel från himlen, som kommit till min frälsning?

Georgina. Sätt er, min herre, jag vill genast springa efter hjelp.

Ernst (*sätter sig, men bibehåller Georginas hand i sin.*) Dröj blott ett ögonblick, jag känner mig redan bättre.

Georgina. Men er hand darrar så; ni har säkert feber! (*Hon tar upp en liten flaska ur sin ficka, låter honom lukta derpå samt fuktar hans tinningar.*)

Ernst. Hvad ni är god!

Georgina. Måhända behöfver ni något att dricka?

Ernst (*mer och mer återställd.*) Nej, smärtan försvinner, och mina krafter återkomma.

Georgina. Nå Gudskelof, att det gick så snart öfver!

Ernst. Och derför har jag er att tacka!

Georgina. Den hjelp, jag kunnat lemna, har varit så ringa.

Ernst. (*Reser sig upp och fattar Georginas hand.*) Det måtte ligga något slags trollmakt i denna hand, som förjagar all smärta.

Georgina (*drar sin hand tillbaka.*) Tag er till vara, ni kunde riskera ett återfall.

Ernst. Jag skall snart vara alldeles fullkomligt återställd, om ni blott för ett pär ögonblick lånar mig stödet af er arm.

Georgina (*med tvekan.*) Ni tror således verkligen ...men...

Ernst. Ack, jag förstår nog den saken; jag är sjelf läkare, må ni veta.

Georgina. Jaså, min herre, ni är läkare!

Ernst. (*Tar Georgina under armen. Båda vandra under följande samtal långsamt fram och tillbaka öfver scenen.*) Ja visst! Som skeppsläkare tillhör jag den örlogsfregatt, som gått till ankars här utanför. För några ögonblick sedan kom jag i land, men öfverfölls genast af ett våldsamt hjertlidande.

Georgina. Ett hjertlidande! — Har ni förr varit plågad deraf?

Ernst. Någon gång, men det är mycket längesedan.

Georgina. Det är en svår åkomma, har man sagt mig.

Ernst. Ja, och mycket besynnerlig dessutom. Ser ni, hjertat är just det underbaraste i hela den menskliga organismen, ty det är det materiella och andliga lifvets närmaste föreningspunkt. Hjertats slag drifver blodet genom våra ådror och hjertats slag mäter styrkan af våra känslor. För att rätt förstå symptomerna hos detta finkänsliga organ, är det således icke nog att blott lyssna dertill med läkarens öra genom stetoskopet, man måste också som menniskokännare och psykolog studera alla själens rörelser. Det finnes för stora hjertan och för små, för varma och för kalla; men det har ännu aldrig funnits ett hjerta, hvilket kunnat frigöra sig från denna hemlighetsfulla makt, som beherrskar oss alla.

Georgina. Ni menar inbillningens makt!

Ernst. Nej, jag menar sympatiens. Tro mig, vårt väsen är sammansatt af finare trådar än dessa, som vid första anblicken synas sätta våra känslor i rörelse, och det finnes . . . (*Fortsättande samtalet, i hvilket båda visa sig mer och mer lifvade, och liksom händelsevis utsträckande promenaden vidare, utgå de bakom första kulissen till venster.*)

Åttonde Scenen.

AXEL. CLARA (*inkomma arm i arm bakom första kulissen till venster och promenera långsamt midt öfver scenen.*)

Axel (*fortsättande ett samtal.*) Stundom åter tänkte jag med den sorgligaste oro: måhända har hon glömt mig för länge sedan.

Clara. Tror du, att en barndomsvän så lätt förlorar sin plats i mitt minne.

Axel (*eldigt.*) Men en plats i *minnet* blott, är icke nog för den, som vill herrska öfver hela *hjertat.*

Clara (*i ljuf oro.*) Nej, tyst för all del!

Axel. Barndomsvännen vill höra sig nämnas vid ett ännu ljufvare namn.

Clara. Min Gud, du talar nu så djerft om saker, som vi förr knappt vågade tänka på.

Axel. Då känslan en gång är mogen, tvekar hon icke längre om sitt rätta uttryck, sitt rätta namn. Ja, min Clara, kärleken, kärleken... (*Båda utgå bakom första kulissen till höger.*)

Nionde Scenen.

OTTO. HELENA (*arm i arm, följa samma väg som de föregående.*)

Helena. Ja, det tycker jag också.

Otto. Nej, verkligen?

Helena. Hade jag varit min fars son i stället för hans dotter, så hade jag bestämdt blifvit sjöofficer.

Otto. Ni älskar då hafvet?

Helena. Ack, jag önskar ingenting högre än att en gång få göra en lång sjöresa.

Otto. Då vågar jag gifva er ett råd, mamsell Helena — gift er med en sjöman.

Helena. Nej, det är alldeles omöjligt.

Otto. Omöjligt, säger ni?

Helena. Ja, jag har beslutat att aldrig gifta mig.

Otto (*suckande.*) Aldrig?

Helena (*suckande.*) Aldrig!

Tionde Scenen.

ERNST. GEORGINA (*arm i arm, följa samma väg som de föregående.*)

Ernst. ...Med få ord, sympatien är den vind, som blåser öfver hjertat och bestämmer känslornas rigtning. Vi möta på vår väg en person, vacker, snillrik, begåfvad med de förträffligaste egenskaper; men vi vända oss bort ifrån honom, kalla och liknöjda. Vi möta en annan, som måhända är den förra i alla afseenden vida underlägsen, men han eger i sina blickar, sina ord, sitt hela väsen denna magnetiska kraft, som på en gång drar till sig hjertats ömmaste intresse.

Georgina. Men min Gud, hvar gör ni då af sjelfbeherrskningen, omdömesförmågan, den filosofiska spekulationen och vår fria vilja.

Ernst. Mitt eget hjerta lär mig blott, att det hjelper föga att säga: *jag vill* eller *jag vill icke*, då man en gång kommit innom trollkretsen af detta mäktiga: *du måste!* som bestämmer öfver hela vår känsloverld. Måhända skall ni sjelf en gång...

Elfte Scenen.

AMANDA. TRALL (*också arm i arm och följande samma väg.*)

Trall. ... Och sedan så skall hon få en silkes-schal, så stor som ett märssegel och så grann som sjelfva unionsflaggan.

Amanda. Nå det var riktigt gentilt.

Trall. Och den vill jag sjelf svepa omkring hennes rosenröda axlar. (*Han slår sin arm kring Amandas lif.*)

Amanda. Nej, var så god, gör sig icke besvär!

Trall. Men sedan, mitt hjertegryn, sedan så kommer lilla pussen. (*Han kysser henne på kinden.*)

Amanda. Jo pytt vackert!

Trall. Var icke rädd, det var ingen som såg'et; och 'in i bleka döden skall hon bli min utvaldaste vän, det kan hon ge sig fan på, mamsell lilla!

Tolfte Scenen.

AXEL. CLARA (*fortsättande samtalet och promenaden, inkomma de arm i arm, från sista kulissen till höger och vandra midt öfver scenen.*)

Axel. Jag vet icke hvilken lott, som mitt öde kan skänka mig; men blefve det också blott en lotskoja nere vid stranden ...

Clara. Beskuggad af åldriga ekar!

Axel. Bestänkt af hafvets skum!

Clara. Belyst af månens strålar!

Axel. Och du i denna kojas dörr! ...

Clara. O, min Axel!

Axel. O, min Clara! (*Båda utgå bakom främsta kulissen till venster.*)

Trettonde Scenen.

OTTO. HELENA (*som de föregående.*)

HELENA. O, min Otto!

OTTO. O, min Helena!

HELENA. Att det så snart skulle vara förbi med mina föresatser och mitt hjertas frihet!

OTTO. Sådan är den rätta kärlekens natur.

HELENA. Ack ja, M'amie har illa studerat de menskliga känslorna, det märker jag nu! Hon påstod, att kärleken blott var en inbillningssjuka.

OTTO. Om kärleken blott är en inbillningssjuka eller icke, det kan just göra oss detsamma, den är lika obotlig i alla fall.

Fjortonde Scenen.

ERNST. GEORGINA (*inträda äfven från sista kulissen till höger, arm i arm.*)

ERNST. Nåväl, jag vill bekänna mitt fel: era anteckningar hafva ett par minuter varit i mina händer och jag har genomögnat några sidor deraf.

GEORGINA (*lemnar Ernts arm.*) O, min Gud, hvad hör jag!

ERNST (*bedjande.*) Skänk mig er förlåtelse och låtom oss förstå hvarandra rätt!

GEORGINA (*förebrående.*) Det är mycket orätt gjordt, min herre, att på det viset stjäla sig till ett förtroende.

ERNST. Men jag kan heligt bedyra, att jag aldrig skall missbruka det, och att jag egnat ett vida högre intresse än blott nyfikenhetens åt era ädla tankar.

GEORGINA. Åh, ni har säkert funnit dem mycket enfaldiga, mycket löjliga.

Ernst. O nej, tvärtom! Med min beundran för er person förenar sig nu den lifligaste vördnad för era åsigter. Jag har alltid, som ni sjelf, hyllat den satsen, att qvinnan bör ega ett högre mål i lifvet än att blott vara en romanhjeltinna, och jag tror också, att alla dessa drömmar om tillbedjare och triumfer, åt hvilka hon så gerna hängifver sig, göra känslan sjuklig och förslappa sinnet. Men att stänga sitt hjertas dörr för den sanna, den verkliga kärleken, vid Gud, det skulle vara mycket orätt, i fall det icke vore — alldeles omöjligt!

Georgina (*afsides, med rörelse.*) Skulle han hafva rätt?... Det är icke hans ord, det är hans röst, som är så öfvertalande!...

Ernst (*lifligt.*) Jag är för er blott en främling, men ett enda ögonblick kan understundom vara tillräckligt för att grundlägga en förbindelse för hela lifvet. Räck mig er hand och låtom oss vara vänner.

Georgina (*med värme.*) Jag tror er, ni är min vän. (*Hon räcker honom sin hand.*)

Ernst. Ja, en vän, som vågar hoppas att en gång för er få blifva något ännu mera — se der mitt hjertlidande! (*Han kysser eldigt Georginas hand.*)

Femtonde Scenen.

GEORGINA. ERNST. CLARA. AXEL. OTTO. HELENA. (*Clara och Axel inträda från sista, Otto och Helena från första kulissen till venster i samma ögonblick som Ernst trycker Georginas hand till sina läppar. Alla göra ett utrop af liflig öfverraskning.*)

Georgina (*ryckande sin hand tillbaka, i bestörtning.*) O, himmel! (*Hon stannar långt till höger, Clara och Helena till venster af scenen.*)

Helena (*till Clara.*) Vi äro förlorade!

Ernst (*med förlägenhet.*) Mitt herrskap, här fordras en förklaring.

Otto. Tvärtom, käre bror, en förklaring skulle här vara alldeles öfverflödig.

Georgina (*närmande sig med någorlunda återvunnen hållning till Clara och Helena.*) Jag tillstår, att jag icke väntat mig detta möte.

Clara. Och icke vi heller, kära M'amie.

Georgina. Är det på detta viset, som man följer mina tillsägelser?

Helena. Ack nej, men ett godt exempel.

Axel. Saken är ju helt enkel. Ett gynnsamt öde har ledt våra steg, och så väl mina skeppskamrater som jag sjelf hafva här fått njuta nöjet af ett lyckligt möte.

Georgina. Det är alltid en pligt att icke försumma gästfrihetens bud. (*Till Clara och Helena.*) Herr doktorn, med hvilken jag haft äran göra bekantskap, var nyss mycket sjuk och behöfde min hela omsorg. Han har ett lidande i sitt hjerta.

Clara (*skälmskt.*) Alldeles så är det med kusin Axel också.

Helena (*likaså.*) Och kusin Axels vän är ej heller fri derifrån.

(*Ett kanonskott höres utom scenen. Allmän öfverraskning.*)

Sextonde Scenen.

DE FÖRRA. AMANDA. TRALL. MÅRTENSSON. MATROSER och BONDFLICKOR. (*De inträdande komma hastigt, öfverraskade af skottet, från samma håll, åt hvilka de utgått.*)

En Matros (*rapporterar till Axel.*) Gud bevare löjtnanten! Vinden har friskat i och fregatten hissar återkallelsesignal.

Axel, Otto, Ernst, Trall (*på samma gång, med uttryck af ledsnad.*) Återkallelsesignal!

Georgina, Clara, Helena, Amanda (*på samma sätt.*) Återkallelsesignal!

Mårtensson (*gnuggande händerna af förnöjelse.*) Nå Gudskelof, för den signalen.

Axel (*till Matrosen.*) Gör båten klar och samla manskapet; vi återvända genast ombord. (*Matroserne, åtföljda af bondflickorna, gå ut åt venster.*)

Otto (*till damerna.*) Vår stränga pligt låter icke pruta med sig. Vi måste ögonblickligen lyda order och vända tillbaka till fregatten.

Axel. Vår fröjd var kort!

Ernst. Hvilket grymt öde, att så snart blifva bortryckt från denna lycksalighetens ö!... Åh, hvad jag afskyr sjömanslifvet!

(*Axel, Otto och Ernst, åtföljda af de trenne damerna, draga sig närmare fonden och uttrycka i stumt spel sina ömma och sorgliga känslor.*)

Trall (*till Amanda.*) Adjö, mamsell lilla, och tack för god vakt! — (*Amanda torkar sina ögon med förklädet.*) — Nej, gråt icke, min sköna; af alla flickor, hvilkas hjertan jag vunnit på denna resan, är det ingen, som fallit mig bättre på läppen, än hon, det skall jag tala om för min fästmö, så snart jag kommer tillbaka till Carlskrona.

Amanda (*med stor öfverraskning.*) Fästmö! — Hvad hör jag! — Han har således en fästmö i Carlskrona?

Trall. Ja, den vackraste flickan i hela staden; det har jag glömt att berätta.

Amanda (*afsides.*) En sådan bedragare! (*Högt.*) Och jag har glömt att säga honom, det min fästman — står här (*Hon tar Mårtensson i handen.*)

Mårtensson (*slagen af förvåning.*) Fäst . . . fäst . . . fästman!

Trall. Prosit, herr kammartjenare. Se väl upp i vändningarne; jag ger er min välsignelse på fallrepet! (*Han springer ut till venster.*)

Mårtensson. Fästman. sa' hon, fästman! . . . Det var fan, hvad jag fått för en hjertklappning i knävecken!

Axel (*till Clara.*) Farväl, farväl! Efter afskedets smärta kommer återseendets fröjd!

Otto (*till Helena.*) Hoppet är min tröst!

Ernst (*till Georgina.*) Vi råkas åter!

Clara, Helena, Georgina (*med smärta och under ömma handtryckningar.*) Farväl, farväl!

(*Axel, Otto och Ernst skynda ut till venster; damerna stanna vid stranden, sorgsna och lutade mot hvarandra.*)

Mårtensson (*till Amanda.*) Ack, jungfru Amanda, nu skall det bli så trefligt, det kan hon lita på. "*Madame, Madame Mårtensson, née de jungfru Amanda Strömming, Stockholm, Vetenskaps-Akademien.*" Det låter någonting det, skulle jag tro!

Amanda. Det skall väcka respekt hos alla näsvisa gyckelmakare.

Mårtensson. Vi skola lefva som turturdufvor hela veckan igenom, och på Söndagarna göra lustresor, med smörgåsar i piraten.

Amanda. Och hela verlden skall undra öfver, att han fått sig en så gentil fru.

Mårtensson. Och man skall säga om mig som om så många andra af hufvudstadens kavaljerer: *han har gjort sin lycka vid ett bad.*

(*Slupen, i hvilken de bortfarande äro placerade som vid ankomsten, ror förbi stranden, från venster till höger. Då den hunnit midten af scenen lyftas årorna. De trenne her-*

rarne samt Trall stiga upp och helsa med sina aftagna hufvudbonader, under det att den sistnämnde sjunger:)

Skönt är att vaggas på hafvets vågor,
Skönt är att segla från land till land;
Man kommer — segrar — och tänder lågor,
Man far — och helsas så ömt från strand!

(*Slupen sättes åter i rodd och försvinner. Damerna vinka från stranden med sina näsdukar. Amanda och Mårtensson stå arm i arm med triumferande hållning. Sedan de förstnämnde i det längsta följt de afseglande med sina blickar och tillvinkat dem sina sista farväl, gå de modstulna, långsamt fram till Avantscenen.*)

Georgina (*efter en paus.*) Nåväl, låtom oss nu fortsätta våra studier. (*Hon tar åter fram manuskriptet.*)

Clara (*med en suck.*) Ganska säkert ligga mina anlag mera åt det praktiska lifvet.

Helena. Uppriktigt sagdt, tror icke M'amie, att kapitlet om kärleken behöfver att korrigeras en smula?

Georgina. Måhända! . . . Vi vilja nu öfvergå till ett nytt, som ingen känner bättre än nordens qvinnor: *Kapitlet om troheten.*

(Ridån faller.)

Jemnlikt Kongl. Maj:ts nåd. Förordning af den 20 Juli 1855. ega de Teaterdirektörer i landsorten, som vilja uppföra någon af förestående trenna pjeser, att derom öfverenskomma med Hr D. F. Bonnier i Göteborg.

Pris 1 R:dr 50 öre.

